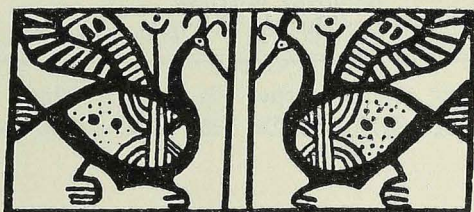

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΥΠΡΟΣ

ΕΠΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ
ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ
Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΑΡΧΗ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ΄

Ἰοῦ Κίπρου κλαυθρῶ

207 - 208

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΥΠΡΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Υπεύθυνος εκδότης: ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

Ἀνδροκλέους 2, Λευκωσία, Τηλ. 65900

Ἐτησία συνδρομή	£1.500 μίλες
Ἐτησία συνδρομή διὰ βιβλιοθήκες, σχολεῖα, ὀργανισμοὺς	£3.000 μίλες
Ἐτησία συνδρομή ἐξωτερικοῦ	300 δραχμές ἢ \$9 (δολλάρια)
Τιμὴ Τεύχους	£0.300 μίλες
Τιμὴ διπλοῦ τεύχους	£0.600 μίλες

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται. Κλισέ καὶ φωτογραφίες ἐπιστρέφονται.

100 ἀνάτυπα πρὸς 750 μίλες τὴ σελίδα πληρώνονται ἀπὸ τὸν συγγραφέα στὸν τυπογράφο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ: Ἀκολουθία τοῦ Ἐθνάρχου Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'	59
Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ: Ἐπτὰ χειρόγραφες ἐπιστολές τοῦ Ἐθνάρχου Μακαρίου Γ'	65
ΜΑΚΑΡΙΟΣ: Ἐπτὰ χειρόγραφες ἐπιστολές	67
ΜΑΚΑΡΙΟΣ: Τηλεγράφημα	87
Σ. ΧΑΛΛΟΥΜΑΣ: Τίς ὥρες ποῦ συλλογίζουμε τὴ λεφτεριά	87
ΔΗΜ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ: Ἀδέλφια τῆς Κύπρου	88
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ: Ὁμιλία στὸ Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον	89
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ: Ὁμιλία στὴν Πάντειο Σχολή	93

ΚΑΘΕ ΜΗΝΑ — Δ η μ Κ ρ ά ν η: Ὁμιλία γιὰ τοὺς Ἕλληνες λογοτέχνες καὶ τὴν ἀποκατάσταση τῆς Κύπρου — ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ — Κ. Π ρ ο υ σ ῆ: Παύλου Λιασιδῆ «Ἡ Σταυρωμένη Τζύπρος μας», «Τραγοῦδια τοῦ νησιοῦ μου» — Κ. Χ ρ υ σ ά ν θ η: Θ. Μαρσέλου «Ἔνη καὶ περαστική», Ἀντ. Πιλλᾶ «Φωνές τῆς γῆς μου», Λίνας Σολομωνίδου «Βιώματα», Γ. Φιλίππου Πιερίδη «Ὁ καιρὸς τῶν ὀλβίων» — Ἴ α κ. Κ υ θ ρ ε ώ τ η: Κ. Κακούλα «Ταξίδια καὶ Διηγήματα» — Γ. Χ α τ ζ η κ ω σ τ ῆ: Ν. Βασιλειάδῃ «Ἐθνομάρτυρες τοῦ Κυπριακοῦ ἔπους» — ΓΕΝΙΚΑ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — ΕΚΔΟΣΕΙΣ — ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ.

Τὸ προσάρτημα «Ὁ περιπαθὴς ὁδοιπόρος» ἀναβάλλεται γιὰ τὸ ἐπόμενο τεῦχος.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΥΔΟΣ»

Παγκόσμια Ποιητικὴ Ἀνθολογία (Τρίτομη)

Ἐπιμέλεια: - Δημ. Γιάκος — Μαν. Γαλιουράκης

Τομ. Α' Εὐρώπη

Τομ. Β' Ἀσία — Ἀφρική — Ἀμερική — Ὠκεανία

Τομ. Γ' Ἑλλάδα

Ἐξαιρετικὸ ἀπόκτημα

Παγκόσμια Ἀνθολογία Διηγήματος (Πεντάτομη)

Ἐπιμέλεια: Μαν. Γαλιουράκη

Οἱ τόμοι Δ' καὶ Ε' περιέχουν

Ἑλληνικὸ διήγημα

Μνημειώδης ἀνθολόγησις.

Υπεύθυνος κατὰ τὸν νόμον: δρ Κ. Χρυσάνθης.

Τυπώθηκε στὰ Τυπογραφεῖα «ΘΕΟΠΡΕΣΣ». Λτδ., Τηλ. 44940 - 48883, Λευκωσία

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΥΠΡΟΣ

Ὑπεύθυνος: ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΗ΄

ΔΕΚΕΒΡΗΣ – ΓΕΝΑΡΗΣ 1978

ΑΡ. 207–208

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΑΡΧΗ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ΄ (Καντάτα)

Μηνι Αύγουστῳ τρίτῃ, ἀποδημία τοῦ Ἐθνάρχη Ἀρχιεπισκόπου
Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου Μακαρίου Γ΄

Στιχηρὰ

Τὸ εἶφος τῆς ἀρχῆς
τὸ κράτησες γενναῖα,
τῆς ἐποχῆς σου ἐσὺ κορφῆ,
ὁμοίωση κι' εἰκόνα.

Αὐτόγραφο βυζαντινὸ
κι' ὡστόσο πάντα νέο,
σημερινὸ σάν τὰ σπαρτὰ
στὰ αἰώνια μας χωράφια.

Δοξαστικὸ

Τὸ σῶμα λιώνει σάν τὸ φύλλο,
σπάζει τὸ κύμα πὰ στὸ βράχο,
ὡστόσο μένει τ' ἄλας κάπου
νὰ ξαναδώση νέα Ζωή.

Θεοτοκίο

Πνευματικὴ Παρθένα,
πρέσβευε γι' Αὐτόν.
μιά γαλανὴ γαλήνη νᾶβρη
στὸν ἔλληνα οὐρανὸ

Φῶς ἰλαρὸ

Φῶς ἰλαρὸ ἀπ' τὰ μάτια Του
τὴν ἀρετὴ Του δωρικὴ
ἄλειφε πράο λάδι
σὲ πληγωμένους τράχηλους
καὶ πλάτες φοβισμένες

μέ άπλές κινήσεις βρεφικές
αυτάρκεις στην αγάπη
χωρίς νά θέλη έπιστροφές.

Άπόστιχα

Τόπο Θεοῦ ίχνογράφησε
τό χάρτη τοῦ νησιοῦ
μέ χελιδόνια καί ἄστρα
καί μέ γλυκό ψωμί.
Κί' εἶπες τὰ περιγιάλια νᾶναι
ἀγκάλες καθενός
καί τῶν βουνῶν οἱ βρύσες
φιλιά τό καλοκαίρι.

Κί' ἀπάνω ἀπ' ὅλα νᾶν' καρδιές
ἀγαθοσύνης καί χαρᾶς
καί τῶν παιδιῶν μας οἱ καρδιές
παιγνίδια γαλανά.

Θεοτοκίο

Κυκκώτισσα μου Παναγιά,
κρίνους καί ρόδα σπέρνε
ἀνάμεσα σέ δάφνες καί μυρτιές
στό μυρισμένο τάφο Του.

Άπολυτίκιο

Κατέγραψες στή γήινη σφαίρα
τοῦτο τ' ἀσήμαντο νησί
νά φαίνεται πετράδι κι' ἄνθος
στήν κεφαλή τῆς Μεσογείου.

Κόσμος μικρός μιά στάλα
καί γέμισε τόν κόσμο
μέ νόημα κι' ἦθος
καί φῶς πνευματικό.

Μόνο γιατί σημάδεψες
τόν ξεχασμένο τοῦτο τόπο
μέ τό δικό Σου ἀγώνα
καί τό δικό Σου δάκρυ

Πρέπει νά Σοῦ δοξάζουμε
τ' ἀνέσπερό Σου φῶς,
Μακάριε ἰσαπόστολε
κι' Ἐθνάρχη μας.

Καθίσματα

Νέος πολὺ καί γνώρισε
τό κλῆμα τῆς ὀρθοδοξίας
κι' ἀπό τίς πέτρες τοῦτες

τις προαιώνιες είδες ρίζες.

Κι' ἔσκυψες ἀγαθὰ καθῶς
τά μάτια τῶν βοδιῶν
κι' ἀνάσανες τῆς γῆς μας τις φωνές
κι' εἶπες βαθιά σου

«ἡ λευτεριά τοῦ τόπου αὐτοῦ
πρώτη μου αὐγή καὶ φῶς,
πιὸ πάνω ἀπ' ὅλα ἡ λευτεριά
καὶ τῆς θυσίας ὁ καπνός».

Θ ε ο τ ο κ ί ο

Σοφὴ καρδιά τῆς Παναγιᾶς
σ' αὐτὸ τὸ δύστυχο νησί
τὴν Κύπρο δῶσε λευτεριά,
κλάδον ἐλιάς παντοτινά.

Κ α ν ό ν α ς

ᾠδὴ Α΄

Ὁ πρωτομάστορας τῆς λευτεριάς
σὲ μυστικὲς συνάξεις
νύχτες παράδере πολλές
νά βρῆ τὸν ἄξιο δρόμο.

Νάμος στὸν ἄξιο ἀντίθετος
Ἰούδας νά προβάλη
καὶ μὲς τὸ σῶμα τοῦ Μαγιοῦ
πηχτὸ νά φέρη χιόνι.

Τὸ σχῆμα τ' οὐρανοῦ
στὸ πρόσωπό Του θάλλει,
κι' ἂν ἔπεσε ὁ ἀνθὸς στὴ γῆ
ἄλλος βλασταίνει στὴν ψυχὴ Του.

Θ ε ο τ ο κ ί ο

Προστάτευέ Τον, Παναγιά,
ἀπ' τὴν λιποψυχία,
τρέφε τὸ θάρρος τῆς ψυχῆς
μὲ φῶς πνευματικὸ

ᾠδὴ Γ΄

Ἰσόμοιρα ἡ παλάμη ἄνοιγε
σ' ὄλων τις κεφαλές
ἥλιος τῆς Μεσογείου
στὶς γύρω πολιτείες.

Ἀπύθμενη ἡ ἀγάπη Του
κερνοῦσε τὸ σιτάρι
ὅπως πηγὴ βουνίσια
πνευματικὸ νερό.

Καὶ τὴ συγγνώμη ἀπλόχερα
στοὺς ἀσυλλόγιστους σκορποῦσε
ὅπως τοὺς σπόρους
στὰ πετεινὰ τῶν οὐρανῶν.

Θεοτοκίο

Παρθένα, ἐπάκουσέ μας
ἐμᾶς τοὺς σκλαβωμένους.
Τὴ λευτεριά, στὸν τόπο μας
στείλε καὶ στήν ψυχὴ μας.

Κοντάκιο

Πνευματικὲ ἀμφορέα
Ἐθνάρχη τῶν ψυχῶν καὶ τῆς φυλῆς,
τὸν βίο Σου σφράγισες
χωρὶς τὴν ἁμαρτία
σὲ ξένη ὑποταγή.
Στέκεις ψηλὰ μιλῶντας
γιὰ λεύτερους καιροὺς
ισάγγελος, πολὺαθλος,
σταυρὸς βυζαντινός
κι' ἑλληνικὴ κολώνα.

Οἶκος

Ἡ λευτεριά πιὸ πάνω,
ἡ λευτεριά ὡς τ' ἀστέρια
ἡ λευτεριά πιὸ πάνω ἀπ' τὴν ἀγάπη
τὸ μέγα πάθος «λευτεριά».

Σ υ ν α ξ ά ρ ι

Μηνὶ Αὐγούστῳ γ'

Ἀπὸ τὴ φάτνη ξεκινάει ὁ ἐκλεκτός, ἀπὸ μιὰ σπίθα ἡ πυρκαγιὰ
κατὰ ποὺ λένε οἱ γλῶσσες τῶν εὐσεβῶν μας προπατόρων. Σὲ φάτνη,
λοιπόν, ἐγεννήθη ὁ Μακάριος ὡσάν πτωχὸ μανιτάρι, κατὰ τὰς βουλάς
τοῦ Κυρίου. Ἄλλ' ἡ Παναγία ἡ Κυκκώτισσα ἡ Πανθλέπουσα καὶ πρε-
σβεύουσα τὸν κάλεσε εἰς τὰ ψηλὰ ἐρημητήρια διὰ νὰ τὸν προπαρα-
σκευάσῃ διὰ ἐτοῦτο τὸν μικρὸν λαόν, ὁποῦ κατοικεῖ τὴν νῆσον Κύ-
προν.

Χρεία μεγάλη νὰ ἤξεύρης γράμματα διὰ νὰ γίνης ποιμενάρχης.
Σπούδασε, λοιπόν, ὁ ἐκλεκτός εἰς τὸ φυτώριον τῆς Λευκωσίας τὸ ὀνο-
μαστὸν καθίδρυμα τοῦ Ἐθνομάρτυρος Κυπριανοῦ κι' ἀπὸ κεῖ πῆγε εἰς
τὰς κλεινάς Ἀθήνας, ὁποῦ πολὺ ἐβασανίσθη, ὅτι ἐτούτῃ ἡ κορωνὶς
τῆς Ρωμοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας πατήθηκε εἰς ἐκείνους τοὺς και-
ροὺς ἀπὸ τὸ Ξανθὸν γένος τῶν Γερμανῶν.

Τὰ παθήματα συχνὰ ἐξυπνοῦν τέσ ἀγαθές προαιρέσεις τῆς ψυχῆς. Ἡ πείνα κί' ἀνέχεια κί' ἡ προσβολή εἰς τέσ πατημένες Ἀθῆνες τὸν φώτισαν διὰ τὴν ἐλευθερωσύνην ἐτούτης τῆς μικρῆς μας γῆς. Αἱ βουλαὶ τοῦ Κυρίου εἰς ὠρισμένον χρόνον τὸν ἔφεραν ὀπίσω εἰς τὸ νησὶν μας διὰ νὰ διαφεντέψη τὸ κυπριώτικο ποιμνιον. Ἀλλ' ἡ ἐκκλησιαστικὴ μέριμνα εἰς τοὺς πατημένους λαοὺς κοιτάζει καὶ τὰ κοσμικὰ καὶ βιωτικὰ. Ἔτσι ἐπάλεψε ὡσάν λιόντας εἰς τὴν ψυχὴν ὡσπου ἐλευθέρωσεν τὸν τόπον ἀπὸ τὸ ξανθὸν γένος τῶν Ἀγγλων. Καὶ τότε ὁ λαὸς ὁμόθυμα τὸν ἔβαλεν κεφαλὴν τῆς πολιτείας.

Ὅμως κακοὶ καιροὶ μᾶς εὐρήκανε, ἄλλοι λένε γιὰ τ' ἀνομήματά μας, ἄλλοι λένε γιὰ τὴν ἀπρονοησία μας κί' ἄλλοι γιὰ τὴν ὑβριστικὴν ὑπερηφάνειά μας. Ὁ πονηρὸς ἐπιστρατεύει συνεργάτας. Ἐκ δικῶν μας ἀπωλέσαμε τὸ μισὸν βιὸς μας, διότι ἐτούτοι ἐφέρανε εἰς τέσ αὐλές μας τὸν ἄλλοεθνή καὶ ἀλλόπιστον.

Τοῦτος ὁ καημὸς πολλὰ κατάφαγε τὰ σωθικὰ τοῦ Ἐθνάρχου, ὡσάν τὸ σαράκι ὁποῦ τρώγει τὴν καρδιά τοῦ ξύλου. Καὶ ἓνα πρωὶ πῆρε τὰ μάτια Του καὶ ἀπεδήμησεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς μὲ τὴν πίκραν εἰς τὰ χεῖλη Του.

Ἐμεῖς τώρα ἐφτὰ φορές πικραμένοι δοξολογοῦμεν τὸν ἔνδοξον Ἐθνάρχον, πλὴν αὐτὸς ἔφυγε καὶ τὸ κρίμα Του δέν θὰ τὸ κόψουμεν εὐκόλα.

Ἡ Παναγία ἡ Κυκκώτισσα ἄς μεσολάβησῃ, εἰς τὴν ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον Τριάδα, ὅπως συγχωρήσῃ πρῶτον Αὐτὸν καὶ δεῦτερον ἐμᾶς κί' ἄς μᾶς ἀξιῶσῃ τὴν πραγματικὴν ἐλευθερίαν.

ᾠδὴ Ζ'

Τῆς Μεσαριᾶς ἡ κάψα,
τοῦ Πενταδάκτυλου ἡ κορφή,
ἡ μύτη στ' ἀκρωτήρι
τοῦ Ἀπόστολου Ἀντρέα,
ὁ κεφαλὸβρυσος στὴ Λάπηθο
καὶ τῆς Κύθρεας τὸ νερό,
τοῦ Μόρφου καὶ τοῦ Βαρωσιοῦ
οἱ παινεμένοι κῆποι
ἡ ἀροδαφνοῦσα μας Κερήνεια,
τῆς Σαλαμίνας μας τ' ἀρχαῖα ἐρείπια,
τῆς Ρήγαινας μας τὰ παλάτια
σὲ κλαῖν, σὲ κλαῖν, σὲ κλαῖν.

Θεοτοκίο

Ὁρθόδοξή μου Παναγία
κί' ἐλλήνισσα Παρθένα,
στεῖλε σ' αὐτοὺς ποὺ χάθηκαν
τῇ μεσιτεία γιὰ τὸν παράδεισο.

ᾠδὴ Θ'

Κυπραῖισσα Ἀνθοῦσα Παναγία,
τῆς Ρωμισσύνης στέμμα,

Κυκκώτισσα, Γαιματική,
Χρυσορογιάτισσα, Θεοσκέπαστη,
Λιμνιώτισσα και Σφαλαγγιώτισσα,
Γλυκοφιλοῦσα, Θεοκρατόρισσα,
Σταχυοθερίστρα, Ἐλευθερώτρια,
σῶσε τὴν Κύπρο, σῶσε μας.

Ἐξαποστειλάριο

Κύριε, ἐξαπόστειλε τὸ φῶς σου
στὶς σκλαβωμένες κεφαλές μας
ξύπνα τὸ μέσα πόθο μας
ν' ἀνθοβολήσῃ ἡ ἀντρεία
στ' ἁμαρτωλά μας χέρια
καὶ νὰ ζητήσουμε μὲ πράξη
τὴ λευτεριά, τὴ λευτεριά μας.

Στιχηρὰ τῶν αἰῶνων

Αἰνοῦμε καὶ δοξάζουμε
αὐτοὺς ποὺ πέθαναν γιὰ μᾶς,
αἰνοῦμε καὶ δοξάζουμε
αὐτοὺς π' ἀκόμα ἀναζητοῦμε.

Αἰνοῦμε καὶ δοξάζουμε
αὐτοὺς ποὺ μᾶς συντρέχουν,
αἰνοῦμε καὶ δοξάζουμε
ὅσους τὴν προσφυγίαν ἀντέχουν.

Δοξαστικὸ

Χαῖρε, Μακάριε, τῆς φυλῆς μας
ἀρχάγγελε κι' ὁδηγητῆ.
Στοὺς οὐρανοὺς ἡ δόξα σου
καὶ στὰ κυπριαῖκα στήθη μας
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ἀμήν.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

ΕΠΤΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΕΘΝΑΡΧΗ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ΄

Ὁ θάνατος κλείει ἓνα κεφάλαιο κι' ἀνοίγει πιά τὸ μεγάλο κεφάλαιο τῆς ιστορίας. Ἡ ἀξία τοῦ ἡγέτη φαίνεται περισσότερο ὅταν αὐτὸς δὲν δρίσκεται στὴν ὑπεύθυνη θέση τοῦ ἀπ' ὅπου κατευθύνει. Προπαντὸς ἔρχεται μετὰ τὸ θάνατο τὸ σχόλιο καὶ τὸ ὑπόμνημα χωρὶς τὸ φοβερὸ πάθος τῆς ἄρνησης ἢ τῆς ἰδιοτελοῦς ἐξήμνησης. Ἀσφαλῶς παραμένει σὲ ὄλους ἡ ἀγάπη κι' ὁ θαυμασμὸς μὲ κάποια πικρία, τὴν πικρία τῆς παντοτεινῆς ἀναχώρησης, ἢ ἡ ἄρνηση μὲ κάποια παρουσίαση ἐλαφρυντικῶν καὶ ρόδιων πλευρῶν, πού ἔχουν ἐπισκιασθῆ ἀπὸ λάθη. Ἀλλὰ ὅπωςδήποτε παρατηρεῖται μιὰ σχετικὰ ψύχραιμη ἀντίκρουση τοῦ καθετι πού σχετίζεται μὲ τὴ μορφή τοῦ ἡγέτη.

Τὸ μεγάλο κεφάλαιο τῆς ιστορίας, πού ἀνοίγει μὲ τὸ θάνατο, χωράει μιὰ ποιητικὴ ὕλη, ἀπὸ τὸ πιδ ἀσήμαντο (ἂν ὑπάρχει ἀσήμαντο) ὡς τὸ πιδ νευραλγικό, χωρὶς νὰ μπορῆ κανεὶς νὰ καθορίσῃ ὄρια. Πάντως στὴν ιστορία πρωτεύουσα θέση ἔχει τὸ ἔγγραφο. Πάνω σ' αὐτὸ θὰ στηριχθῆ θεμελιακὰ ἡ κρίση, παρόλο πού καὶ στὰ ἔγγραφα ὑπάρχει κάποια ἰεράρχηση.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου καὶ Ἐθνάρχης Μακάριος Γ' Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας, ἀνήκει πιά στὴν περιοχή τῆς πραγματικῆς ιστορίας καὶ ἔχει στὸ πολιτικὸ προσκήνιο, ὅπου τὰ πάθη ἀναβράζουν ἀσίγαστα. Καθετὶ σχετικὸ μὲ τὴν προσωπικότητά του ἐνδιαφέρει τὸν ἱστορικὸ. Πολὺ περισσότερο τὰ γραπτὰ του, ἐκεῖνα ἰδίως τῆς πολὺ ἰδιαίτερῆς του ζωῆς, γιὰ τὰ ὅποια ἀναμφίβολα δὲν σκεφτόταν ὅταν τὰ ἔγραφε πὺς θὰ διασωθοῦν καὶ θὰ χρησιμοποιηθοῦν μιὰ μέρα σὰν ἱστορικὸ ἀντικείμενο, χρήσιμο γιὰ τὴ διαγραφή τῆς προσωπικότητάς του.

Εἶχα τὴν εὐτυχία νὰ μοῦ παραχωρηθοῦν ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τοῦ φίλου καὶ συνάδελφου μου ἀείμνηστου γιαιτροῦ Μιλτιάδη Οἰκονομόπουλου ὀκτώ χειρόγραφες ἐπιστολές τοῦ μακαριστοῦ Ἐθνάρχῃ Μακαρίου Γ' σὲ ἀρίγνωτο χαρτί, γραμμένες μὲ μελάνι. Σ' αὐτὲς ἀποκαλύπτεται καθαρὰ ἡ προσωπικότητα τοῦ Μακαρίου, ἡ ὠριμότητά του στὰ θέματα πολιτικοῦ χειρισμοῦ, ὁ σεβασμὸς του πρὸς τοὺς γηραιότερους τῆς Μονῆς του καὶ τὸ πάθος του γιὰ μόρφωση, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐελιξία του, πού στηριζόταν σὲ πολὺ λογικὲς κρίσεις καὶ ὑγιεῖς ὑπολογισμοὺς. Μὲ ἄλλα λόγια σ' αὐτὲς φαίνεται ξεκάθαρο τὸ «δαμιόνιό» του. Καὶ νοιώθεις πὺς ἔχει μόνον ἀρπάζει τίς περιστάσεις, ἀλλὰ καὶ τίς δημιουργοῦσε ἢ τίς παραδοκοῦσε, μὲ ἔντιμο ὁμως τρόπο. Ὁλοφάνερα ἡ σταδιοδρομία τοῦ Μακαρίου σὰν ἡγέτη ξεκινᾷ ἀπὸ τὰ φοιτητικὰ ἐκεῖνα χρόνια μέσα στὴν ὑπολογισμένη (μὲ τὴν καλὴ ἔγνοια) ταπεινοφροσύνη του.

Ὁ Μιλτιάδης Οἰκονομόπουλος (πρῶτος ξάδερφος τοῦ πατέρα τοῦ Μακαρίου), ἦταν συνομήλικος μὲ τὸν Ἐθνάρχη. Ὁ Μακάριος συνδέσταν μαζί του μὲ πολλὴ φιλία, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ δεσμὸ αἵματος. Ἐξάλλου ὁ Μιλτιάδης Οἰκονομόπουλος προερχόταν καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν παράδοση τῆς Μονῆς Κύκκου, ὅπου φοίτησε. Ἴσως μάλιστα νὰ σπούδαζε θεολογία ἀλλὰ ἡ ἀπαιτήση τῶν ὑπευθύνων νὰ ἱερωθῆ τὸν ἀπομάκρυνε ἀπὸ τὸν κλάδο αὐτό. Αὐτὸς τελείωσε τὸ Παγκύπριο Διδασκα-

λείο στη Λευκωσία στα 1928 και πήγε στην Αιθιοπία, όπου δούλεψε για 4 χρόνια δάσκαλος στην Ασμάρα. Αργότερα ήρθε στην Αθήνα και σπούδασε γιατρός. Κατά τη Γερμανική κατοχή αποκλείσθηκε στην Αθήνα. Τελείωσε την Ανωτάτη Υγειονομική Σχολή Αθηνών και διορίστηκε το 1942 Υγειονόλογος Διευθυντής του ΙΚΥΠ Αμαρουσίου ως τον Δεκέβρη του 1945 που ήρθε στην Κύπρο με την απελευθέρωση. Κατά τη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής βρισκόταν με τον Μακάριο σε συνεχή επαφή. Μάλιστα προγραμματίσανε και φυγή αλλά εμποδίστηκαν από τους Γερμανούς και όπως ήταν φυσικό δεν έκαμαν καινούργια δοκιμή. Στην Κύπρο ο Μιλτιάδης Οικονομόπουλος διορίστηκε στην Κυβερνητική Υπηρεσία ως Υγειονόλογος Ιατρός Λεμεσού - Πάφου στα 1948. Στα χρόνια 1952 - 1953 μετεκπαιδεύτηκε στη Δημόσια Υγείνη στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, απέκτησε το δίπλωμα (D.P.H.) για να γίνει με κανονικές προαγωγές Διευθυντής Ιατρικών Υπηρεσιών ως τα 1968.

Την πιο πάνω παράγραφο για τον βίο και την πολιτεία του Μιλτιάδη Οικονομόπουλου θεωρώ αναγκαία για να εκτιμηθούν οι σχέσεις του με τον Μακάριο και η προσπάθειά του να πετύχει την εξασφάλιση κάποιου επισκοπικού θρόνου γι' αυτόν, όπως και η εμπιστοσύνη του Μακαρίου προς τον φίλον αυτόν και συγγενή του.

Μια νέα παράγραφος πρέπει εδώ ν' ανοιχθή για να δοθούν μερικές πληροφορίες γύρω από άτομα που αναφέρονται στις επιστολές του Μακαρίου. Ο Κ υ π ρ ι α ν ό ς που αναφέρεται σε σεμινάριο απ' τον Μακάριο είναι ο μετέπειτα Μητροπολίτης Κερύνειας. Ο "Α θ ι μ ο ς Μ α χ α ρ ι ώ τ η ς, είναι ο μετέπειτα Κιτίου. Για τον τελευταίον αυτόν φρόντιζε ο Μακάριος να του εξασφαλίση υποτροφία στην Αμερική. Εξάλλου ο Μακάριος προσπάθησε να τον κάμει διάδοχό του Μητροπολίτη στη Μητρόπολη Κιτίου και αυτός τον αντικαθιστούσε στα θέματα της Ε.Ο.Κ.Α. κατά τα χρόνια της εξορίας του στις Σευχέλλες. Ο Κ λ ε ό π α ς ήταν ο ήγούμενος της Μονής Κύκκου από το 1911—1937, έγινε Μητροπολίτης Πάφου το 1948 και πέθανε το 1951. Ο Πρόεδρος του Κύκκου ο Χ ρ υ σ ό σ τ ο μ ο ς έγινε πρόεδρος της Μονής το 1937 και ήγούμενός της το 1948. Ο "Α ν δ ρ ό ν ι ο ς που αναφέρεται ως αντίπαλος του Μακαρίου στις εκλογές της περιφέρειας Κιτίου ήταν Κύπριος αλλά άνηκε στο κλίμα του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας.

Οι πιο πάνω πληροφορίες δίνονται για να διευκολυνθή η κατανόηση μερικών σημείων στις εκλογές κι' έτσι να εκτιμηθούν οι χειρονομίες του Μακαρίου. Πρόσωπικά δεν φιλοδοξώ άλλο τι παρά να προσφέρω υλικό στον ιστορικό για να μπορέσει αυτός να διαγράψει πιο τέλεια την προσωπικότητα ενός άνδρος που σφράγισε τη μοίρα του τόπου μας, μιὰ θαρύνουσα μοίρα 27—30 χρόνια.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

είν Βοστώνη. Άσπίτα σπρί τζ αο γελία τζ υφρασ άσσο το πικρ.
 αελίμιο, σφρίνω δέ μόνον νάδε κυριανή. Ο Άρχιεπίσκοπος,
 τζ υφωδίζε τζ έσωνόσ Βοστώνη τζ άσσοσ ιχνήριτα δε φέρι-
 νησ νολία το παρφάσ δέρο, υφωδε τζ με διορίσιν δε υφωδι-
 ενδουτήν τζ έδύ εφηνικέσ Θεολογικήσ δέχθησ τζ άσσοσ υφωδε
 ναι ενδουτέσ υφ Αρχιεπισκοπή. Με ζίσων μου όφιν δίν
 έδελδιν τζ δέσιν λύτην διότι δέ με άσσελίζεσ σφί άσσο
 τζ φραδύριακί μου. Ομοροφικέσ έξω σφί άσσελ.
 Θα εναρικτωδύ σφί έν μου γράμμο νά έσν στίζω νάη
 κελίμιο ελό ιατρικόν εσ έπαγγελία. τζ στίζω με με
 ζήζω νάσιν δέ περιφίνω τζ ζάβω νά εσ.
 Εά ποζήσ μου νάσσελέρια είν κυρία εσ, είν υφωδε
 τζ είν Μάχη.

Με ποζήσ ενάσιν,
 Μαυρίσ.
 Boston University School of Theology
 72 Mt. Vernon St. Box 94
 Boston 8, Mass.
 U. S. A.

V.T. Έσπεδίν άσπυκώ πάλτθε δία τζν νάσσελέρια τζ έδελ-
 φίν μου υφ άσσοσ, νάη τζ εφηνόσφίσ μου, ένιν άρρωστέ.
 σφί δέ εε εφηνόσφίσ, ζήσινε Μάχιδιν, τζ τζν νάσσελ
 άσσελέρια ναι τζ τζν εφηνόσφίσ, με νάη δίαττα ναι ά-
 ράττασ. Νάη τζν μερικήσ ένέσιν άσσελέριασ ή όη έσν
 νάσσελέρια, σφίμεν με τζν δίαττα εσ. Νά τζν εφηνόσφίσ, έν-
 εσ τζ μεν άσσελέρια το νάη γιάττι άσσο δέ τζν άσσελέρια
 περιφίνω. Θα κελίμιοσ ζήζωσιν τζ δίαττα εσ
 τζ εφηνόσφίσ, ζήζωσιν με τζ στίζω άσσο έδύ.
 Ποζήσ δέ με υφωδεσιν ότν με ζήζωσιν εφηνόσφίσ
 ενάσιν
 Μ.

"Ουκ και αρραγίως εἶν' ἔργα, ἢ ἰσορροπία
μου, ὅσον και τῶν ἄλλων ἰσορροπία, ἐπὶ τριτίῳ,
ἔρχεται δὲ ἀπὸ τῆς ὑψέρας τῆς ἀφίξεως μου
ἐν Ἀφρικῇ.

Τὸ σκεπτικὸν εἶναι τῶν Θεωρητικῶν εἶναι διαφο-
ρητικόν ἀπὸ τὸ ὄμοιον μου Θεωρητικῶν τῶν ἁδων.
Ὁ χρόνος ἀναδύει τῆς ἐργασίας ἐξαρτάται ἀπὸ τὸ
εἶδος τῆς διαφόρου τὸ ὅμοιον ἔχει τὰ ἴδια. Διὰ
τὰ ἴδια "maxim degree" ἀφίξεως τὰ φοιτήσας
αἰετὰ χρόνια. Διὰ τὰ ἴδια "νικηφόρο" ἀφίξε-
ται τὰ φοιτήσας ἀριστότερα χρόνια. εἶναι ἄλλοι δὲ τὰ
πρωτεύοντες εἶναι τὰ Ἀφρικῇ και τῶν Γερμανικῶν πρῶτον.
Ἡ ἀφίξεως εἶναι εἰς "ἐχόντων ἀπὸ κατὰ Θεωρητικῶν
καὶ τὰ ὅμοια μὴ τὰ ἀρραγίως ἀναδύονται εἰς τὸ
πᾶν μὴ τὰ ἁδων.

Τῶν Βοστώνης εἰς τὴν καὶ τὸν ἀφίξεως Κοριανῶν
μας: μετὰ τὸν Παράδεισον εἰς ὅμοιον δὲ ἀφίξεως εἰς τὸν Μαγαδύρον
το Βοστώνης τὸ Λάβατον τὰ Γερμανικῶν.

Νῦν τὰ μου εἶναι εἰς τὸν ἀφίξεως.
Τὸ ἔργον καὶ τὸν ἐκείνη δὲ εἰς τὴν εἰς Μ. ἁδων.
Μέτῃ ἀφίξεως ἀπὸ τὸ ἁδων και τῶν ἁδων εἰς τὸ
εἶναι εἰς τὴν εἰς τὸν "Νομῶν".

Τῶν Δύρα, Μικῶν και ἁδων τὰ εἰς τὸν μου
καρτερικῶν. εἰς τὴν εἰς τὸν κατὰ τὸν εἰς.
Μετὰ τὸν ἀφίξεως,
Μαγαδύρον.

.2

Κοφι σελά μου χράφει ελό χράφια ες
 εν σφίδρι ο άνθρωπος τὰ ἐπιταφείσαν
 τὰς παροικασίαν ἐμαρτίας, δὴ ἐ-
 μαρτίας, ἐν παροικίᾳ σου μαρτυροῦντο.
 Αἶνες ὄφιν ἴου τὰ ἐνε ὁ μένος "ἐπίρ"
 ἢς ἰσομεριότητος σου γόγος.
 Κοφί ὄφιν ἄφες εὐίγης μὴ βασανίζου.
 Κοφί φουβία ὅτι δειχόμενος ἰσομεριότητα,
 ἢς ἰσομεριότητα καὶ ἐν δεικνύει τὴν ἐ-
 πίτητιαν, δὴ ἀδυνατῶν τὸν ἑαυτοῦ σου.
 Βεβαιῶν, καὶ ἐκ γαστρίδος δὴ δεικνύει ἴου
 ἢς ἐπιταφείσαν τὴν ἐπιταφείσαν ἰδανίαν σου
 τὴν ἀνάστασιν σου ἐπὶ μαρτυροῦντος ἔργου.
 Ἡ ἐπιταφείσαν ἴου ἀδυνατῶν ἀδυνατῶν,
 καὶ ἢς ἀδυνατῶν ἀνίης, δὴ τὰ ἔργα ἢ.
 μαρτυροῦν, ἐν ἐπιταφείσαν ὅτι οἱ μαρτυροῦν.
 Κοφί ἐπιταφείσαν ἀνίης χρόνος, (ἐπὶ ἐπιταφείσαν
 τὴν) ἀπὸ ἀνά τὴν ἐπὶ ἴου... τὰ ἐπι-
 ταφείσαν" σου ὅτι. Καὶ ἐπιταφείσαν ἐν-
 τὸς σου ἐπιταφείσαν τὴν ἐπιταφείσαν σου
 ἀνίης. Καὶ ἐπιταφείσαν ὄφιν ἐπι-
 ταφείσαν τὴν. Ἐπιταφείσαν ἐν ἐπιταφείσαν
 ἰδανίαν τὴν ξίφης σου τὸ τὰ μαρτυροῦντος
 ὅτι τὸ δυνάτῶν ἀδυνατῶν. Ἐν ξίφης
 ἢς ἐπιταφείσαν ἐπιταφείσαν, πᾶντος μαρ-
 τυροῦν τὰ ἐπιταφείσαν ὅτι δεικνύει καὶ ἐπιταφείσαν

3.

ἀξίαν δὲ ἐν ἑαυτῷ σου μὲν ἴδιαν εἶρα-
 τισαν κέρρωσαν. Εἶμαι δὲ σοφὶ εὐτυχίᾳ
 δίου σου ἀφίκεται ἴσα ἢ κενώσιν
 εὐμαρτία καὶ ὅσα τὰ ἴσα γὰρ τὰ κερ-
 ρωδὸν ἴσων δῖον. Ἄν καὶ τὸ σοφὸν ἢ
 κερρῶσαν ἴσων ἴσων ἀφίκεται, ἀφίκε-
 ται ὅσων ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων
 σοφῶν τὰ νομίζω ἐν ἑαυτῷ σου κα-
 ῶν κερρῶσαν καὶ τὰ νομίζω εἰς κα-
 κὴ εἶμαι μὲν τὰ σοφῶν καὶ κερρῶ-
 σαν σου.

Ἔτι εἶσαι ἀφίκεται εὐμαρτία καὶ ὅσων ἴσων
 εὐμαρτία καὶ ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων
 κερρῶσαν τὰ κερρῶσαν ἴσων ἴσων. Εἶμαι βί-
 βαιος καὶ κερρῶσαν ἀφίκεται καὶ σου
 εἰς ὅτι. ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων
 ἀφίκεται ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων
 εἰς ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων
 ἀφίκεται ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων
 εἰς ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων

Μὴ ἀφίκεται τὰ κερρῶσαν σου κερρῶ-
 σαν εἰς κερρῶσαν ἐν ἑαυτῷ σου γὰρ κα-
 ῶσαν ἀξία. ἴσων ἴσων. Πάντες ὅσων κερρῶ-
 σαν εἰς μὲν τὴν ἴσων καὶ τὴν ἴσων
 κερρῶσαν κερρῶσαν ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων
 εἰς ἴσων τὰ μὲν τὸ ἀφίκεται ἴσων
 ἴσων ἴσων ἴσων ἴσων καὶ τὴν ἴσων ἴσων

καὶ συμπουρήσῃ ὁ ἴδιος εὐναρῖος. 4.

Δὲν ζῆρω ἂν ὡσεὶ φυλακίσω δῖόν σου ἐν-
 μεταξὺν ἡμῶν ἕνα μίαν εὐναρῖον τοῦ
 μου ἀποσταλέτω. Ἐξοίξω ὅπως αὐτὸς ἢ ἐκκαι-
 ρία αὐτῶν δὲν δὲν εἶναι καὶ ἢ φρονεῖν
 εἰς τὴν ἑσπέρην σου. Ἦσαν καὶ ἄλλοι εὐναρῖοι
 τὰ σου ἀποσταλέτω ἀρχόντες.
 Ἄνωθεν, ὡς ἡ φωνὴ σου ἂν ἴσως εἴη
 ἰσομετρίως καὶ ἀποσταλέτω ἴσως ἀπο-
 ζῆμιος ἀξιώματα, Ἦσαν ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ φυ-
 λακίσω δῖόν σου ἕως οὗ. Δὲν ἴσως ἐξοίξω
 διαπορεύσῃ τὸ ζῆλον, καὶ δὲν δὲ εἶχα
 καὶ τὰ ἀποσταλέτω, ἂν ἴσως ἀποσταλέτω τὰς
 εὐναρῖος σου καὶ δὲν ἴσως ἀποσταλέτω ἀπὸ... ἢ
 ἀποσταλέτω σου. Δὲν εἶχα τὸν καὶ
 ἀποσταλέτω ἀποσταλέτω καὶ φρονεῖν τὸν
 σου ἂν ἴσως ἴσως σου ἕως οὗ καὶ ἀποσταλέτω τὸ
 ποῖόν σου ἀξιώματα ἀπὸ καὶ μὴ ἀποστα-
 λέτω ἕως οὗ ἢ ἐξοίξω ἴσως τὸν ἕως οὗ
 εἶχα. Περιαντοζῆμιος, μὴ ἴσως τὰ ἀπὸ ὅτι ἕως
 ἴσως ἀποσταλέτω ὅσα ἴσως ἀποσταλέτω καὶ οἱ ἄλλοι
 ἐξοίξω μὴ ἀποσταλέτω εἰς ἕως οὗ, ἕως οὗ ὅπως
 εἰς ἀποσταλέτω εὐναρῖος σου, δὲν ἀποσταλέτω
 κατὰ τὸν ἑαυτοῦ σου δῖόν σου ἐξοίξω
 τὴν ἀποσταλέτω εὐναρῖον ὡς ἕως οὗ καὶ
 ἢ ἀποσταλέτω ὅπως ἀποσταλέτω, ἐνῶ ἢ ἕως οὗ
 καὶ εὐναρῖος ἕως τὰ ἀποσταλέτω
 καὶ ἀρχόντες.

5.

Δεν ξέρω αν ανυψώσω γραμμένα την να-
τάστασιν με τα όσα εδ γράψω. Νομίζω, ναι.
Πάντως θα συμφέρω και εν δικαίω
την διαισ σου γράψω.

Και τώρα, ως συζητούμε και για τε-
στά Ευληφιατά.

Για τα περιοδικά τα όσα μετρήσας από
χρησιμοποίητο καιρό. Ζήτησα κάποια πε-
ριοδικά σε διάφορα βιβλιοπωλεία της Βρυτάων
αλλά μόνον ου τα περιοδικά αυτά δεν
αυξάνεται "7 ύψα" κατόων συμβουλή
εις τας του εδ γράψω ως μέρος δε το "Journal
of the American Medical Association"
του Διάγου. Αλλά την εταιρία αυτήν δε
καταλάμω περιοδικά η διάδοσα άλλα ταρι-
νά φησίδια ενδιδόνται. Θα σου αρέσονται
θεβαιν με το κοινόν ταχυδρομείον και
εωφείμην μιν άνευχε δια ως τα καθυ-
στέρηται.

"Όσο, δειχθεί, διη ναλίσωσα τα βρω. Ηδη
μαζί με τα αδελφά του Παπαχάου (δε άρ. Είρηνη)
δε το μεγαλύτερον εδω ναλίσωσα συζητήσας
εστίμω και, με την εν την οποίαν υπε-
βουζίν ενός εδω υπηρέτ, εξήλπισαμεν ε-
σφαιρίων ωςσον εδω. Η εδωίνθηται εντο
ου από της εσπίς του εδωίμω τα εδω-

βίασια ~~αποκρίσει~~ ^{β.} δι' υαλοκωφίαν κού-
 μιν ὅσα κωλυμένα ἔσονται ἢ ὑδαίονη ἐλ-
 λειψίς. Τὸν τὰ ἐν φανὸς ὑάσιον ἀστέκωλον,
 εἰ βεβαίον ὅπως ὅτι αὐτὸν εἶνε ἢ ἀρρηματι-
 νότων. Βεβαίον ὑδαίονη φερμένα ὅσα εἰς
 υαλοκωφίαν αὐτοῦ, ἀπὸ δὲ ἀξίον. Ἐπει
 ἔδωκα φανόμενα, ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ
 Χάου, ὁ ὁποῖο ὑάσιον κρύπτει τὸν φανόμενον ἀπὸ
 τοῦ υαλοκωφίαν αὐτοῦ ὅσα καὶ τὰ φετα-
 ὄντος, μὴ ἐκτελεσθῆναι τὰ μὴ ὄντων.
 εἰς βεβαίον γὰρ τὰ δὲ ὄντων ὅσα ἀπὸ τῶν ἀφαι-
 ριστῶν, ἐμφανῶν αὐτὸν τὸ δὲ ὄντων τὰ εἶναι κατὰ
 τὸ ὄντων αὐτὸν ὡς μὴ ὄντων τὰ ὄντων καὶ
 εἶναι. Κινεῖται. Πάντων, ἢ δὲ ὄντων γίνεται φανὸν
 τὰ ἐν βεβαίον ἔσονται καὶ κινεῖται, ἢ ἢ δὲ ὄντων
 ἀφαιρῶν τὸν ἀφαιρῶν βεβαίον κατὰ τὸν
 φανόμενον ὄντων τὰ βεβαίον καὶ εἰς τὸ φανόμενον
 κινεῖται εἰς τὸν φανόμενον τὸ ὄντων τὰ εἶναι
 ἀπὸ τὰ ὄντων φανόμενον εἶναι κινεῖται,
 μὴ τὸ ὑδαίονη δὲ καὶ εἰς τὸ φανόμενον
 φανόμενον τοῦ. Ἐκτελεσθῆναι, καὶ εἰ κινεῖται
 εἶναι τὸν ὄντων ἀδελφὸν.
 τὸ φανόμενον ὑδαίονη ὄντων εἶναι
 τὸ φανόμενον ὅπως ἀφαιρῶν ἢ φανόμενον φανόμενον.
 φανόμενον φανόμενον ἢ ὄντων καὶ φανόμενον φανόμενον
 ἢ μὴ φανόμενον φανόμενον. Ἡ φανόμενον αὐτὸν
 φανόμενον μὴ εἰς φανόμενον. Ἐκτελεσθῆναι,

ἰν' ἀφελυκῶν ἐξυμνήσεως περὶ κορυφῶ-
 σις σου, δι' ἧν ἔλας ἐκείνην. Ὁ δὲ ἐδὲ ἐπὶ
 σου ἀρχόμενος.

Μὲ δόξῃν ἀγίων,
 Μανάρων.

Βοστώνη 27. 7. 47

Αγαθούλι μου Μιχάλη.

Είμαι πάροχος και τὴν δύο ἐβδομάδων κέρμα
 ἔχει και 16 γράμματα κενά. Ποζὶ με συγχωρεῖς διὰ
 τὴν γόσην παιδικῆς ἐβδομάδος μου σχετικῆς
 με τὸ ξήνυμα τῆς ἐπιδοκίμου ἐπιγραφῆς μου διὰ
 τὴν κερύουσαν ἐπιδοκίμου ἐπὶ τῆς Πάσης.
 Τὰ σχήματα τυγραφήματα τὰ ὅποια ἀγα ἀπὸ
 διάφορα ἐν κείνῳ ἀπόσωσα ἦσαν γοσινοῦ ἀφ.
 ἡφωσυμποροκίμου ἀπικροκίμου, ὡς ἐν ἀπομει-
 νῶ ἐδεικνύει κατὸν τὸ κερύου ἐπιδοκίμου κέρμα
 τοῦ ἀπομεινῶτος τῆς ἐπιγραφῆς.

αἰνὸς ἔγω και ὁ γόχος σοῦ διὰ τῆς ἐπιγραφῆς ἐπὶ
 γόσην διάστημα.

Προσωπικῶς δὲν ἔδρα ὄντι και τὰ δέω ἔσομ.
 ερίομα ὄντι και τὰ ἐκέρῆω διὰ τὴν ἐπιγραφῆς
 μου ἀπὸς διὰ ἐπιδοκίμου τὸ ἀπομεινῶμα.

Γράντι, διὰ τὰ εἶμαι ἐκέρῆω, ἀπὸ ἐκέρῆω-
 διὰ τὸν δὲν ἔξισῆς τὴν ἀπικροκίμου ἐπὶ.
 ἔξισῆς ὡς τὰ ἐκέρῆω ἀπικροκίμου τὸ
 κέρῆω ὄντι εἶμαι ἀγαθούλι μου ἀπόσωσα
 και ἀπὸς τὸ ὅποσον ἔγω γόσην γόχος ἀπικ-
 ράντι. ἐκέρῆω. Οἶζω τὰ εἶ βεβα-
 ὡσω ὄντι ἀπὸς κέρῆω τὴν ἐπιδοκίμου τὸ
 κέρῆω, και ἐξ ἀπικροκίμου και βεβαρωῦ ἀπικ

τὸ ἀπόσωσον τὸν ἑαυτὰ ὅτι ἀπὸ ἐφί ἐξυμνά-
 το. διη. να ἀρνῆθῃ ἡσυχαστικὰ.

Ἐπεὶ ὅμως ἀπὸ τὴν ἀρνῆθῃ σου ἡ ἀπο-
 γνῶσις τοῦ Πατριάρχου σου ἐξεδυσμῶν ἡσυχ
 ἡσυχ τὴν ἡσυχίαν σου, διὰ δύναμιν ἀπὸ τὴν
 ἀποδεδῆκῶ τὴν ἀπιδῶσαν σου ἡσυχίαν ἐν τῇ
 σου καὶ τὴν ἀναγῶν βαρύνει καὶ ἡσυχία.
 ἐν τὴν ἡσυχίαν τοῦ σου, ἀπὸ τὴν ἡ-
 συχίαν σου καὶ τὴν ἡσυχίαν σου τὴν
 σου τὴν καὶ τὴν ἡσυχίαν σου.

Ὁ ἐκαστὸς ἀπιδῶσα διὰ τὸ ἡσυχ
 ἀπιδῶσα ἐν ἡσυχίαν.

Ὁ ἐκαστὸς καὶ ὁ ἡσυχίαν τὴν ἡσυχίαν
 τὴν ἡσυχίαν σου καὶ ἡσυχίαν σου.

Με ἀπιδῶσα
 Μακάριος

Boalim 10.12.947

Αγαπητή μου Μεγαλή,

Εγώ και η αδελφή σου

εργάζομαι τον ίδιο χώρο και είμαστε αδελφές. Είμαστε αδελφές και η αδελφή σου είναι η αδελφή σου.

Και η αδελφή σου είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου.

Και η αδελφή σου είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου.

Και η αδελφή σου είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου.

Και η αδελφή σου είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου. Είναι η αδελφή σου.

2.

Ζαριμους τον μεγαλοτα ολι ο ζαοι ζευρα.
Ξει τον γνωστων τον και χρησιμοσοι
εν αρουερικω τον γλωσσον του ως πορμα
και οχι ως αραφια.

Ουνι είναι η ανιζυψις σου και
κατα ενιδωια η ελας σου ανιδωια
του ζευραταλο. και ωχι ενιζορμω
δεν δα δυοριτω σοι τον εαυτο σου ως
τον ενιζορμω η το οργων η τον ανιζορ-
ωωωω της σου η της αηης παραλα-
ζουα απ' ως οργων σου της ζευρατα.
και η ενιζορμω, ετω και αν τα πεζω
του οργωνηα απο ανιζορμω διαφορου
ανιζορμω η πορματα διαφορα, οριω
τα παρακινω ανιζορμω και πορμα
καρματω.

“Οου και οι ανιζορμω, δεν ενιζορμω
η πορματω σου τα ενιζορμω
καρματω και τα οργωνηα ως πορματω
μιας αρουερικω παραλαζουα η οωωω δα δα.
ωριω τον ωχι ενιζορμω σου ως πορματω
του σου του και της ανιζορμω περτω.
“Απο το ευριω οηω αυτω περτω το τα
οργωνηα η οργωνηα δυοριτω με ωριω
οργωνηα πορματωηα πορματωηα και
καρματωηα, ετω περτω η πορματω.
“ερωτω οωω δα δυοριτω τα ευριω σου.

Με πορματω η οργωνηα,
Μαυρατω.

ωίω, εἰ βέβαιον ἔρως οὐκ ἔστιν ἡ
 εὐδοκία σου καὶ ἡ δὲ καὶ ἐπιθυμία
 γὰρ εἶναι βέβαιον οὐκ ἔστιν ἄλλο τὸ ἐπιθυμῶν
 καρπία καὶ ἰσχυρὰ ὡς τὸ ἄλλο ἐπὶ ἀπόρρη-
 μα ὡς ἔχω παρὰ τὴν τὴν ξυμῆ σου.

Ὁ δὲ ἀπορρηματικὸν σου καὶ ἰσχυρὰ
 καὶ εἰ εἰς τὴν καρπία ἰσχυρὰ καὶ τὴν
 ἰσχυρὰ ἀπὸ ἰσχυρὰ εἰς "εὐδοκίαν" εἶναι.
 Ἐπιθυμῶν, εἰς ἰσχυρὰ καὶ εἰς τὴν
 ἀπορρηματικὸν καὶ ἰσχυρὰ καὶ τὸ κοινὸν
 καχυποψίαν. Ἐπιθυμῶν καὶ τὴν εἶναι κα-
 γὰρ ἡ καὶ ἰσχυρὰ.

Ὁ δὲ εἰς ἀπορρηματικὸν, ἡ εἰς εἶναι
 εὐδοκία, καὶ καὶ ἰσχυρὰ καὶ ἰσχυρὰ
 εἰς τὴν εἶναι καὶ τὴν ἰσχυρὰ, εὐδοκία
 καὶ ἰσχυρὰ καὶ καὶ ἰσχυρὰ εὐδοκία.

Ὁ δὲ καὶ ἰσχυρὰ σου εἶναι
 εὐδοκία.

Μετὰ τὴν ἀπόρρημα,
 Μακάριον.

Βοστώνη 1.4.947

Αγαθὴ Μιχαῖλ,

Ὡς συνήθως, καθυπερ-
βουλήν καὶ ὁρῶν εὐδαιμονίᾳ ἢ ἀδελφότητι σου
εἰς ἀπὸ 16 παρρησιαστικῶν γράμματα εἶ.

Ἐν ἀδελφότητι ἀπέμειν διότι ἐκρήθη ἐκ-
δοῦν περὶ τὸ δυνάμιον γράμμα εἶπε καὶ ἄφρονι
εἰδύμεν ὅτι ἐσθλὸν καὶ ἰσορροπικὸν ἐπιπέδον
εἶναι τὴν ἐκκαταστάσιν ἐκρήθη ἡσυχία. Ἐν
γρηγορίᾳ ἐπιπέδον τὴν ἡμετέραν ἐξίτητον τὴν κα-
ταστάσιν ἢ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιπέδον ἢ ὄχι.

Πρὸς τὴν ἀποστολὴν ἐπιπέδον τὸ ἴδιον
ἐξ ἄλλου ἀποστολῆς ἐπιπέδον ὅτι οἱ ἴδιοι
τοῦ Ἀνδρονίου "ἡμεῖς" ἀπέμειν εἰς 19. Ἀπὸ
αὐτοῦ ἐπιπέδον ὅτι ἐπιπέδον ἴδιον ἐπιπέδον
καὶ ὅτι ἐπιπέδον "ἡμεῖς" ἀποστολῆσαν εἰς τὸ
"Ἀνδρονίου φίλων".

Ἐν ἴδιον ἀπέμειν ἡμεῖς ἀπὸ τῆς
ἡμετέρας ἐπιπέδον, ἀποστολῆσαι περὶ αὐτὸ ἔχον
ἢ κατὰ τὴν.

Ὡς ἀπὸ τὴν ἀπέμειν περὶ δὴ ἴδιον
ἀπέμειν ἐπιπέδον, διότι δὴ ἔχον ἀπέμειν
ἀπέμειν βεβαιότητα ἀπὸ τὴν ἡμετέραν ἀ-
ποστολῆσαν. Ἐπιπέδον, εἰς ἀπέμειν ἐπιπέδον
σου, κατὰ τὴν ἀπέμειν καὶ ἐπιπέδον εἰς
ἡμεῖς ἀπὸ τῆς ἀπέμειν.

Ἐπιπέδον ἀπέμειν εἰς τὴν ἴδιον ἐπιπέδον
ὅτι εἰς ἀπέμειν ἀπέμειν ἀπέμειν.

Ὡς διάδοχος του δε εἶπεν ὁ Περικλῆς Ἀ-
 Δυνατόρα, ὅτις ἰσοστυρίσεται, ὡς αὐτὸς ἐμπε-
 ρισθῆ ἀνέερον, ἰσό ἔδωκεν ἑνοδμῶν τῆς ἡλπι-
 αρχίου. Ἡ "Ἀελανίς" ἀνέερον ὅτι ἀναρίνε-
 ραι καὶ ἰσὶ γνῶσιν τῶν ἐκ ἡρώδου ἐπισημο-
 νῶν δὲ τοῦ ἑνοδμῶν.

Ἡμεῖς εἰδότες, ἁπλῶς ἐμπερίδο ἰσὶ διάδοχο
 αἰς Ἀελανίς ἀποστίσειται ὁ Οὐαλίφου.

"Ἀν αὐτοὶ εἰδότες, ἰσὶς δεῖται, ἐμπερίδο ὅτι
 ἔκ "αἰ. Περικλῆς καὶ Λάροφου δὲ ἐνοδμῶν
 τῶν ἀναρίνερται τῶν ἐκ ἡρώδου.

Ἐὰν τὰ ἡρώδου ὡς τῶν ἡρώδου, ἔμπερα
 ἰσὶς ἀναρίνερται ἔκ τῶν ἡρώδου.

Τοῖς ἀναρίνερται τῶν ἡρώδου.

Μετὰ τῶν ἡρώδου,
 Μανδύφου.

Printed in England Nov 1945. (15,000 pads)

5/-168

CABLE & WIRELESS LTD <small>(INCORPORATED IN ENGLAND)</small> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block; margin: 5px 0;"> VIA IMPERIAL </div>			ISSUING OFFICE
The first line of this Telegram contains the following particulars in the order named: Prefix Letters and Number of Message, Office of Origin, Number of Words, Date. Time handed in and Official Instructions—if any.			
CIRCUIT	CLERK'S NAME	TIME RECEIVED	
LL	P/N	1007	129
<p>54/LL BOSTON MASS 11 9 1744 =</p> <p>LC = MILTIADES EKONOMOPOULOS PAPHOS -</p> <p>EPITHIMON SINEHISO SPOUDAS ARNOUME IPOPSIPHOTITA =</p> <p style="text-align: center;">MAKARIOS KYKKOTIS</p>			
Enquiry respecting this telegram should be accompanied by this form and may be made at any of the Company's offices			

ΤΙΣ ΩΡΕΣ ΠΟΥ ΣΥΛΛΟΓΙΖΟΥΜΕ
ΤΗ ΛΕΦΤΕΡΙΑ

I

Μὲ δεκανίκια πορεύεται ἡ ΚΥΠΡΟΣ
μὰ πάλι ἐπιμένει νὰ πορεύεται.

II

Ἄκόμη κι ἕνας ἐγκλωβισμένος ἀνεμόμυλος
ἐπιμένει νὰ πορεύεται γυρνώντας νύκτα μέρα,
στῆς Ἄχνας τὸν ἀέρα.
Κι ἀνεμίζει τὰ σπαθωτὰ του, τὰ κοφτὰ φτερὰ
ποὺ δὲν μπορέσανε νὰ τοῦ τὰ κόψουν οὔτε μιὰ φορά.

ΣΑΒΒΑΣ ΧΑΜΟΥΜΑΣ

ΑΔΕΛΦΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Δέν μπορώ ν' ἀπλώσω τὸ χέρι μου
 πάνω ἀπ' τὴν ἡμερὴ θάλασσα
 λευκὸ περιστέρι στὴ σιωπὴ τῆς σελήνης,
 ἀδέρφια τῆς Κύπρου,
 αὐτὴν τὴν ὥρα τῆς σφαγῆς καὶ τῆς στάχτης,
 γιὰ νὰ χαιρετήσω τοὺς νεκροὺς
 καὶ νὰ φέρω ἓνα δαυλὸ ἀναμμένο
 ἀντὶ κλαδὶ ἐλαίας στοὺς γέροντες
 καὶ στὶς παρθένες ποὺ ἀτιμάζονται
 ἐνώπιον τῶν παιδιῶν καὶ τῶν εἰκόνων.
 Δέν μπορώ νὰ ἔρθω ἐπὶ πτερύγων ἐσπέρας
 πάνω ἀπ' τοὺς φορτωμένους κάμπους τῆς Κυρήνειας
 σύντροφος στὸ χαράκιμα
 αὐτὴν τὴν ὥρα τῆς πικρῆς ἐγκατάλειψης,
 ἀδέρφια ποὺ περιμένετε τὸν ἴσκιό μας κάτω ἀπ' τὴν ἀχλὺ
 νὰ δρασκελίζει τὴν θάλασσα καὶ ν' ἀκουμπάει
 στὶς ἄκρες τῶν δακρυσιμένων ματιῶν σας
 μὲ τὸ θάρος τῆς μνήμης
 ἀπ' τὶς ἄγριες πεδιάδες τοῦ Ἄφιδος Καραχισάρ
 ἀπλώνοντας πᾶν' ἀπ' τὸ πέλαγος τὸ χυμένο φεγγάρι.
 Δέν μπορώ νὰ ἔρθω μὲ τὸ λευκὸ κύμα
 κρατώντας τὰ ὄπλα γιὰ τὴν ἐκδίκηση τῶν νεκρῶν
 ποὺ τὴν περιμένουν γιὰ νὰ μετοικήσουν ὕστερα στὸν οὐρανό.
 Καὶ νὰ φυσήξουν οἱ ἀγέριδες τὴ στάχτη
 ποὺ κάθεται πάνω ἀπ' τὰ ἔρημα χωριά σας,
 ἀδέρφια ποὺ νοιώθετε τὸν πόνο νὰ σκάφτει τὰ σπλάχνα σας.
 Δέν μπορώ νὰ ἔρθω καθὼς ἓνας παιάνας
 ἀπ' τὴν κοινὴ μας ἱστορία
 ἢ καθὼς ἓνα δημοτικὸ μας τραγούδι
 ἀπ' τὶς ὄρεινές στρατές τῆς πατρίδας μὲ τὰ κλήματα
 γιὰ νὰ σταματήσω τὰ θαρεῖα μοιρολόγια στὴν ἐξορία σας.
 Τὸν ἥλιο, τὴ θάλασσα καὶ τὶς πορτοκαλιές
 φορτωμένες μὲ τ' ἄνθια καὶ τοὺς χρυσοὺς καρποὺς
 οἱ μεγάλοι τῆς γῆς τὰ χαίρονται μέσα σ' ἓναν πίνακα
 χωρὶς τὸν πόνο καὶ χωρὶς τὸ αἶμα τῆς γῆς σας.
 Δέν μπορώ νὰ σηκώσω τὸ φεγγάρι μὲ τὰ χέρια
 πάνω ἀπ' τὶς φτωχὲς γλάστρες τῆς αὐλῆς μου
 γιὰ νὰ φέρω τὴν θύελλα καὶ τὸ φλεγόμενο σύγνεφο
 νὰ τ' ἀπλώσω στὸν οὐρανὸ τῶν ἀμπελιῶν σας
 μ' ἓναν κορυδαλλὸ στὶς κἀννες τῶν πολυβόλων.
 Ἀδέρφια τῆς Κύπρου τῆς ἀγέρινης,
 ἔμεῖς οἱ ἀρματοῦχοι ἀντάρτες τῆς κατοχῆς
 μένουμε χρεμασμένοι στὶς ἀγχόνες μας
 καὶ φυλάμε ἀκοίμητοι τὶς ἐνέδρες
 ἀπ' τὸν καιρὸ τῶν Γερμανῶν,
 ἢ γενεὰ μὲ τὶς ξηρὲς δάφνες, χωρὶς ὄνομα,
 μ' ἓναν χιτώνα καὶ μιὰ πελώρια λήκυθο.

Ἀπ' τὴν ἀνέκδοτη συλλογὴ «ΗΡΩΪΚΑ»
 ποὺ κυκλοφορεῖ τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1978.

ΔΗΜΟΣΘ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ κ. ΜΑΚΑΡΙΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗΝ ΤΗΣ ΑΝΑΚΗΡΥΞΕΩΣ ΤΟΥ ΕΙΣ ΕΠΙΤΙΜΟΝ
ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

11 Μαΐου 1965

Εὐχαριστῶ θερμῶς τὴν Σύγκλητον τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου διὰ τὴν ὑ-
πίστην τιμὴν τὴν ὁποίαν μοῦ περιποιεῖ σήμερον ἀπονέμουσα εἰς ἐμὲ τὸν τίτλον τοῦ ἐ-
πιτίμου Διδάκτορος τῆς Νομικῆς Σχολῆς. Εὐχαριστῶ ἰδιαιτέρως τὴν Κοσμητεῖαν τῆς
Νομικῆς Σχολῆς τοῦ ἀνωτάτου τούτου πνευματικοῦ ἰδρύματος καὶ διεφημεύω πρὸς
αὐτὴν τὴν θαθεῖαν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ διάκρισιν, τὴν ὁποίαν ἀποδέ-
χομαι ὡς τιμὴν προσγινομένην πρὸς τὸν ἑλληνικὸν Κυπριακὸν λαόν, τὸν ὅποιον ἐκ-
προσωπῶ, καὶ ὡς ἐκδήλωσιν πίστεως καὶ συμπαραστάσεως εἰς τὸν ἥρωικὸν ἀγῶνα του.

Πολλὴ εἶναι ἡ χαρὰ καὶ ἡ συγκίνησίς μου, διότι ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνησύχων τού-
των ἡμερῶν ἐπισκέπτομαι τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἑλληνικοῦ Βορρᾶ καὶ ἐπικοινωνῶ
μετὰ τῶν Ἀκριτῶν τῶν ὁρειῶν συνόρων τοῦ Ἔθνους. Ἀπὸ τοῦ ἐπιστήμου τούτου θή-
ματος ἀπευθύω πρὸς τὸν ἀγωνιστὴν λαόν τῆς Βορείου Ἑλλάδος τὸν ἀδελφικὸν χαι-
ρετικὸν τοῦ μαχομένου λαοῦ τῆς Νοτίου Ἑλλάδος, τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου. Τὸ
πνεῦμα τὸ ὅποιον συναντῶ σήμερον εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην δὲν διαφέρει ποσῶς ἀπὸ
τὸ πνεῦμα τὸ ὅποιον ἐμφωλεύει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων τῆς Κύπρου, οἵτινες
ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὰ αὐτὰ ἰδεώδη, πειθαρχοῦντες εἰς τὰς αὐτὰς ὑποθήκας καὶ ἠθικάς
ἀξίας τῆς ζωῆς, πρὸ παντὸς τὴν ἀξίαν τῆς ἐλευθερίας, συνεχίζουσιν τὴν ἀρχαίαν παρά-
δοσιν μετὰ πίστεως πρὸς ὅ,τι εὐγενές καὶ ὠρατὸν ἐπετέλεσεν ἡ μεγάλη φυλὴ μας καὶ
μετ' ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν ὑψηλὴν ἀποστολήν καὶ τὰ πεπραγμένα τοῦ ἑλλη-
νισμοῦ. Εἶμαι ἰδιαιτέρως εὐτυχής, διότι ἡ ἀπονεμομένη πρὸς ἐμὲ τιμὴ συνδέεται διὰ
τοῦ ὀνόματος τοῦ Πανεπιστημίου τούτου — μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ διδασκάλου τῆς
ἀνθρωπίνης ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης καὶ τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς ἐλευθέρας σκέψεως, τοῦ
ἀνδρὸς ἐκείνου ὅστις ὑπέταξε διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος τὴν Ἀσιατικὴν βαρβαρό-
τητα καὶ θίαν καὶ δίδωσεν ἀνὰ τὸν κόσμον τὰ ἑλληνικὰ ἰδεώδη καὶ τὰς μεγάλας ἡ-
θικάς ἀξίας τῆς ζωῆς.

Αἱ «Δίκαια» καὶ αἱ «Θέμιστες» ἀποτελοῦν διὰ τὸν Ἕλληνα τὴν βάσιν τῆς Πολιτείας,
ἡ ὁποία κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, εἶναι «ἐν συλλογικόν σώμα πολιτῶν ἐπαρκῶν ἐν
ἑαυτοῖς διὰ πάντας τὸν σκοποὺς τῆς ζωῆς». Ἡ δικαιοσύνη καὶ ὁ νόμος ἀντικαθιστοῦν
τὴν θίαν, τὴν αὐθαιρεσίαν καὶ τὴν ἰδιοτέλειαν. «Εἶναι καλλίτερον νὰ κυβερνᾷ ὁ νό-
μος», λέγει ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὰ «Πολιτικά» του, «παρὰ οἰονδήποτε ἄτομον...» Διότι
ἐνίοτε, ὡς λέγει ὁ Ἰδιος, αἱ ὀρέξεις καὶ τὸ πάθος ἐπηρεάζουσιν τοὺς εὕρισκομένους εἰς
τὴν ἐξουσίαν, ἀκόμη καὶ τοὺς ἀρίστους τῶν ἀνθρώπων, ἐνῶ ὁ νόμος εἶναι λογικὴ ἄνευ
ἐπιθυμίας.

Λογικὴ ἄνευ ἐπιθυμίας εἶναι πράγματι ὁ νόμος, τὸν ὅποιον ἐθεμελίωσεν ἡ Ἑλ-
ληνικὴ φιλοσοφικὴ σκέψις καὶ ἀνέδειξεν εἰς σύστημα ἡ Ἑλληνικὴ Δημοκρατία. Λο-
γικὴ, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει οὐχὶ ἐν πρόσωπῳ, ἀλλὰ, διὰ τῆς διαλεκτικῆς καὶ τοῦ
ὀρθοῦ λόγου, οἱ πολλοί. Καὶ εἰς τοῦτο ἀκριβῶς συνίσταται ἡ διαφορά ὡς πρὸς τὴν
ἀντίληψιν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ νόμου μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, κατὰ τοὺς ἀρχαί-
ους χρόνους. Δίκαιον ἦτο ἡ καθιερωμένη — βάσει τῶν συμφερόντων τοῦ ἄρχοντος —
ἠθικὴ τάξις, νόμος δὲ αὐτὴ αὐτὴ ἡ θέλησις τοῦ ἄρχοντος. Ἦλθεν ὅμως ἡ Ἑλληνικὴ
σκέψις ἡ ὁποία μετέβαλε τὸν Ἀσιατικὸν μονόλογον εἰς διάλογον. Ἐναντι τῆς θελή-
σεως τοῦ ἐνὸς ὑψωσε τὴν θέλησιν τῶν πολλῶν. Διὰ τοῦ διαλόγου ἀνεζήτησε καὶ εὑρε
τὴν ἀλήθειαν. Ἀνέτρεψε τὸν δογματισμὸν καὶ τὴν αὐθαιρεσίαν καὶ ἐστήριξε τὴν πο-

λιτείαν ἐπὶ τοῦ συμφέροντος τῶν πολλῶν, ὅπερ ἐκφράζει τὸ δίκαιον. Ἐπὶ δὲ τοῦ δικαίου ἐστήριξε τὸν νόμον, ὡς μέτρον ἀντικειμενικῆς κρίσεως καὶ ἠθικῆς ρυθμίσεως τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς Πολιτείας.

Ἄλλὰ πέραν τούτων, ὁ Ἑλληνισμὸς καθώρισε τὸν ἠθικὸν νόμον ὡς γνώμονα τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων καὶ ὡς κριτήριον τῶν γενικωτέρων σχέσεων τῶν ἀνθρώπων. Διεμόρφωσε νέαν τάξιν πραγμάτων ἐρειδωμένην ἐπὶ τῆς κατὰ λόγον ἑναρμονίσεως τῶν ἀντιθέτων καὶ τῆς προβολῆς τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ ὡς τῆς υπερτάτης ἀληθείας.

Τὸν ἠθικὸν νόμον καὶ τὰς ἠθικὰς ἀξίας εἶχε πάντοτε ὁ Ἕλληνας ὡς γνώμονα τῶν πράξεων του εἰς ὅλας τὰς ἐνεργείας καὶ ἐκδηλώσεις του, ἡ τοιαύτη δὲ στάσις του ἐναντι τῆς ζωῆς διαμορφώνει μέχρι σήμερον τὴν ἀτομικὴν καὶ ἐθνικὴν του ἰδιοσυστασίαν.

Ὁ ἠθικὸς νόμος ὑπηγόρευεν εἰς τὸν Ἕλληνα τὸν Μαραθῶνα καὶ τὴν Σαλαμίνα. Ὁ ἠθικὸς νόμος ἐνέπνευσε καὶ προσέφερε τὸν μῦθον καὶ τὸ ἦθος εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς καλλιτέχνους τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος, ἔδωκεν ἀκολούθως εἰς τὸν Βυζαντινὸν Ἕλληνα τὸ κλέος ἐνὸς ὑπερόχου πολιτισμοῦ, ἐχάλκευσε ἐν συνεχείᾳ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας, τὴν ψυχὴν τοῦ ἔθνους μὲ καρτερίαν καὶ πίστιν καὶ διέσωσε εἰς τὸ σκότος τῆς δουλείας ἀνημιμένῃ τὴν δάδα τῆς ἐθνικῆς παραδόσεως. Ὁ ἠθικὸς νόμος τέλος ὤπλισε κατὰ τὸ 1821 τοὺς ἀπανταχοῦ Ἕλληνας μὲ ἀποφασιστικότητα καὶ σθένος καὶ ἀνέστησεν εἰς ἐλευθερίαν τὸ δουλεῖον γένος.

Ἐκτοτε ὁ Ἑλληνισμὸς ἔγραψε πολλὰς σελίδας ἀφθάστου ἠθικοῦ κάλλους καὶ δόξης ἀπαραμίλλου. Πειθαρχῶν εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον δὲν ἐφείσθη θυσίων, χάριν τῶν ἠθικῶν ἀξιών καὶ ἰδεωδῶν, ἰδιαίτερος τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας, τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς αὐτοδιαθέσεως.

Εἶναι βαρὺς ὁ ἀπολογισμὸς τῶν Ἑλληνικῶν θυσίων εἰς τὸν τομέα τούτον. Καὶ εἶναι αὐτόχρημα ἀποκαρδιωτικὴ ἢ ἀνταπόκρισις τῶν ἐλευθέρων καλουμένων λαῶν εἰς τὰς τοιαύτας θυσίας. Ἄλλ' εὐτυχῶς αἱ θυσίαι δὲν προσφέρονται πάντοτε ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου τῶν ἀνταλλαγμάτων. Καὶ τὰ ἰδεώδη δὲν καλλιεργοῦνται διὰ τὰ ἐξαργυρώνονται πάντοτε μὲ ὑλικὰς ἀξίας τῆς ζωῆς. Ἀποτελοῦν ταῦτα μέρος τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν καὶ ἐκδηλώνονται ὡς ἀνάγκη ὀλοκληρώσεως τῆς πνευματικῆς τῶν ἰδιοσυστασίας, ὡς τίμημα καὶ χρέος ἠθικόν.

Ὡς τίμημα καὶ χρέος ἠθικὸν ἀντιλαμβάνεται ὁ Ἕλληνας τοὺς ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, διότι ἡ ἐλευθερία ἐκπηγάζει ἐκ τοῦ ἠθικοῦ νόμου καὶ ἀποτελεῖ διὰ τὸν Ἕλληνα τὴν υπερτάτην ἀξίαν τῆς ζωῆς. Καὶ εἶναι οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἐνιαῖοι καὶ ἀδιαίρετοι. Ἐἴτε διεξάγονται εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἥπειρον, εἴτε εἰς τὴν Δωδεκάνησον καὶ τὴν Κρήτην, εἴτε εἰς τὴν Θράκην καὶ τὴν Κύπρον.

Εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν ἠθικῶν ἀξιών καὶ ὅλων ἰδιαίτερος τῆς ἐλευθερίας, ὁ ἑλληνικὸς κόσμος ἀνεδείχθη πρωτοπόρος καὶ θεμελιωτής, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον, οὐ μόνον κατὰ θεωρίαν ἐπλασεν, ἀλλὰ κατὰ πράξιν ἐφήρμοσε τὰς ἀξίας ταύτας καὶ οὕτως ἐγένετο διαμορφωτὴς βίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἀνθρωπότης μέχρι σήμερον στηρίζεται εἰς τὰς μορφὰς ἐκείνας διαβιώσεως καὶ ἀνθρωπίνων σχέσεων, ἀτινας ἐπιβάλλουν αἰ συνεχῶς ἐναλλασσόμεναι καταστάσεις καὶ τὸ ἱστορικὸν γίγνεσθαι.

Ἄλλὰ καὶ πέραν τῆς δημιουργίας καὶ τῆς πράξεως ὁ ἑλληνισμὸς προσέφερε τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν θυσίαν ὑπὲρ τῶν ἠθικῶν ἀξιών, γενόμενος ὁ ὑπέρμαχος τούτων, ὅσακις οἰαδῆποτε καταλυτικὴ δύναμις ἐπεβουλεύετο ταύτας. Ὁ ἀγὼν καὶ ἡ θυσία εἶναι τὸ βασικὸν χαρακτηριστικὸν τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου ἀπὸ τῆς αὐγῆς τῆς ἱστορίας του μέχρι σήμερον. Δι' αὐτοῦ τοῦ ἀγῶνος ἐπέτυχε τὴν θαυμαστὴν ἱστορικὴν συνοχὴν καὶ συνέχειαν εἰς τὴν ροὴν τοῦ χρόνου, ὅχι τόσο εἰς τὸν πολιτικὸν βίον, τοῦ ὁποίου ἀφῆκεν ἔχρη διαβάσεως λαμπροτάτης εὐτυχίας καὶ καρτερικῆς πτώσεως, ὅσον εἰς τὴν πνευματικὴν δημιουργίαν, ἡ ὁποία ἀξιολογεῖ κατ' ἐξοχὴν τὰ ἔθνη.

Ἡ ἱστορία μακρῶν ἀγῶνων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους μαρτυρεῖ τὴν πίστιν τοῦ Ἑλ-

λγνος εις τὰς ἠθικὰς ἀξίας, ὁ δὲ σημερινὸς ἐθνικὸς συναγερμὸς τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων ὑπὲρ τῆς ἀγωνιζομένης Κύπρου ἀποδεικνύει τὴν προσήλωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς ἐλευθερίας καὶ τὸ ἠθικὸν περιεχόμενον τοῦ ἀγῶνος τῆς. Διότι δὲν πρόκειται περὶ συμφερόντων ἢ βίου εὐημερίας. Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Κύπρου καὶ μετ' αὐτοῦ ὁλόκληρον τὸ ἔθνος διεξάγει ἀγῶνα ἠθικῆς καὶ δικαίου πρὸς ἱκανοποίησιν αἰτήματος προβαλλομένου ἀπὸ αἰῶνων ὑπὸ τῆς συνειδήσεως καὶ οὐχὶ ὑπὸ τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς. Αἱ δὲ ποικίλης μορφῆς θυσίαι ἐκφράζουν τὸ μέγεθος τῆς πίστεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς τὰς ἀξίας, χάριν τῶν ὁποίων οὗτος τὴν στιγμὴν ταύτην εἶναι ἔτοιμος νὰ ἀπαρνηθῇ τὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς.

Φορεὺς τοῦ ἀγωνιστικοῦ τούτου πνεύματος τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου εἶναι σήμερον ἐν τῇ πράξει ἡ Κύπρος, ἀγωνιζομένη σκληρῶς ὑπὲρ τῆς πρώτης ἀξίας τῆς ζωῆς, τῆς ἐλευθερίας. Καὶ ἡ συναχλόουθος τοῦ ἀγῶνος τιμιωτάτη θυσία τοῦ αἵματος προσδίδει εἰς αὐτὸν χαρακτῆρα ἠθικὸν μὴ ἐπιτρέποντα συμβατικὸς συμβιδιασμοὺς ἢ πολιτικὰ σχήματα ἀλλοιοῦντα τὴν οὐσίαν τῆς ἐλευθερίας, ὡς αὕτη γίνεται δεκτὴ καὶ νοητὴ ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἔθνους τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ ἐλευθερία, ὡς νοεῖται σήμερον ἐν Κύπρῳ, δὲν εἶναι ἄθροισμα πολιτικῶν ἐλευθεριῶν πρὸς προαγωγὴν καὶ εὐημερίαν τῶν πολιτῶν τοῦ Κυπριακοῦ κράτους. Ἡ Κύπρος ὑπῆρξε καὶ εἶναι Ἑλλάς εἰς ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἐννοίας τοῦ ἔθνους. Τεκμήρια δὲ τῆς τοιαύτης ταυτότητος ὑπάρχουν ἅπειρα εἰς τὸν κυπριακὸν χώρον καὶ χρόνον τῆς ἱστορίας τῆς, ὑπεράνω δὲ πάντων ἡ ἐθνικὴ Ἑλληνικὴ συνείδησις. Ὁ ἀγὼν τῆς Κύπρου ἀποδέλπει εἰς τὴν κρατικὴν ἐθνικὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἔνταξιν τῆς γῆσου καὶ τῶν πολιτῶν αὐτῆς εἰς τὸν χώρον τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, ὅχι διότι ἡ Κύπρος ἀδυνατεῖ νὰ ἔχη αὐτόνομον κρατικὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ διότι μόνον διὰ τῆς ἐνώσεως ἀσκειται πράγματι ἡ πλήρης ἐλευθερία, ἐφ' ὅσον αὕτη νοεῖται ὡς ἀξία ἀναφερομένη εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ οὐχὶ ἀπλῶς εἰς τὸν πολίτην.

Σκοπὸς σταθερὸς καὶ τέρμα ἀμετάθετον τοῦ Κυπριακοῦ ἀγῶνος εἶναι ἡ ἔνωσις τῆς Κύπρου μετὰ τῆς μητρὸς πατρίδος. Ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως ἀγωνιζόμεθα καὶ ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως θὰ συνεχίσωμεν τὸν ἀγῶνα. Ἐξ αὐτῆς ἐμπνεόμεθα, ἐξ αὐτῆς ἀντλούμεν δύναμιν. Δι' αὐτὴν ζῶμεν, δι' αὐτὴν πολεμοῦμεν, δι' αὐτὴν θυσιαζόμεθα. Καὶ οὐδεμία δύναμις εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐπιβάλλῃ παρέκκλισιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἐνώσεως. Πολλὰ μέχρι σήμερον ὑπέστημεν. Ἄλλὰ δὲν ὑπεκύψαμεν. Ὑπέστημεν ἐνόπλους ἐπιδρομάς, ἀλλὰ δὲν ὑπεχωρήσαμεν. Ὑπέστημεν αἱματηροὺς βομβαρδισμοὺς, ἀλλὰ δὲν ἐπτοήθημεν. Ἐθρηνήσαμεν ἐρείπια, ἀλλὰ δὲν ἐλυγίσαμεν. Ἐκλαύσαμεν νεκρούς, ἀλλὰ δὲν ἐλιποψυχήσαμεν. Καὶ αἱ ἐξ Ἀγκύρας ἀπειλαὶ συνεχίζονται καὶ οἱ ἐκβιασμοὶ ἐντείνονται διὰ συμβιδιασμοὺς ἀπαραδέκτους. «Ὅχι» ἦτο καὶ εἶναι ἡ ὑπερήφανος ἀπάντησίς μας. Μὲ ἀναπεπταμένην τὴν σημαίαν τῆς ἐνώσεως θὰ παραμείνωμεν σταθεροὶ καὶ ἀλύγιστοι ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν ἐπάλξεων. Δὲν θὰ δεχθῶμεν νόθους λύσεις τοῦ ἐθνικοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος διὰ νὰ ἱκανοποιήσωμεν ξένων τὰ συμφέροντα. Δὲν θὰ δεχθῶμεν ἐκχώρησιν εἰς ξένους, οἰασδήποτε ἐκτάσεως Κυπριακῆς γῆς, διὰ νὰ ἱκανοποιήσωμεν ἐπεκτατικὰς ἀρέξεις ἢ σκοποὺς. Γνωρίζομεν καλῶς τὰς δυσκολίας τοῦ ἀγῶνος καὶ τὰς πολλαχόθεν ἀντιδράσεις. Δὲν θὰ ὑποχωρήσωμεν ὅμως καὶ δὲν θὰ ὑποκύψωμεν πρὸ οἰωνόηποτε δυσκολιῶν ἢ ἀντιδράσεων. Θὰ συνεχίσωμεν ἀγωνιζόμενοι, θὰ συνεχίσωμεν θυσιαζόμενοι μέχρι πλήρους δικαιοῦσεως, μέχρις ὅτου ὁ πόθος καὶ τὸ ὄνειρον τῆς ἐνώσεως κατασταθῇ πραγματικότης.

Αὕτη εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ. Αὐτὸ τὸ μῆνυμα μεταφέρω πρὸς ὅλους ὑμᾶς. Ἀπευθυνόμενος δὲ ἰδιαίτερος πρὸς τὴν φοιτητικὴν νεολαίαν διαδιδάσκω τὸν χαιρετισμὸν τῆς μαχομένης νεότητος τῆς Κύπρου καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τονίσω τὸ γεγονός ὅτι μετὰ τῆς ὁλόκληρης ἡ Ἑλληνικῆς νεολαίας ὑπῆρξε πάντοτε πρωτοστάτης εἰς ἔργα ἀνδρείας καὶ ἀρετῆς, γινομένη ἐκάστοτε φορεὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἀξιών, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησε καὶ καθιέρωσεν ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος καὶ καθηγή-

ασεν ὁ δι' αὐτοῦ ἐπιβλήθεις χριστιανισμός. Ἡ σύζευξις αὕτη τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ χριστιανισμοῦ, μοναδική εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, ἔπλασε τύπον ἀνθρώπου κατ' ἔσοχὴν ἠθικοῦ εἰς διαδοχὴν τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ὁ τύπος δὲ οὗτος δέον νὰ ἀποτελῇ τὸν κανόνα τῆς σημερινῆς ἑλληνικῆς νεολαίας. Τοιοῦτοτρόπως ἀγωνιστικὸν πνεῦμα καὶ δημιουργικὴ πνοὴ συνεννοῦνται μετὰ τῆς ὠρίμου καὶ ὑπευθύνου συναισθήσεως τῆς ζωῆς, νεότης σκέψεως καὶ περισκεψίς ἐνεργείας ἐναρμονίζονται κατ' ἰσόρροπον ἀναλογίαν, πάθος ζωῆς καὶ αὐταπάρησις χάριν τῶν ἀξιῶν αὐτῆς δημιουργοῦν τὴν συνείδησιν τῶν νέων Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι τῖρα εἰς τὴν Κύπρον προμαχοῦν τῆς ἐλευθερίας ὄχι μόναι, ἀλλὰ μετὰ τῶν πολλῶν ἀπάσης τῆς ἑλληνικῆς χώρας. Τοιαύτη νεολαία ἀνέλαβε μετὰ χαρᾶς τὴν εὐθύνην νὰ δικαιώσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τοὺς ὑπὲρ τῶν ἀξιῶν ἀγῶνας του καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ διὰ μίαν εἰσέτι φοράν διὰ τῆς θυσίας τῆς τὴν πίστιν πρὸς τὰς ἀξίας ταύτας, ἐν μέσῳ ἑνὸς κόσμου ἀπιστοῦντος εἰς τὸ αὔριον καὶ προσηλωμένου μυωπικῶς εἰς τὸ βραχύχρονον σήμερον. Καὶ ἐπειδὴ πιστεύομεν εἰς τὴν νεολαίαν αὐτὴν, ἐμπράκτως ἀποδείξασαν διὰ τόλμης συνετῆς τὴν ἀρετὴν τῆς, εἴμεθα θέδαιοι διὰ τὸ αἴσιον τέρμα τοῦ ἀγῶνος μας. Πρὸς τὴν νεολαίαν αὐτὴν ἀπευθύνομαι, διότι εἰς αὐτὴν στηρίζονται αἱ ἐλπίδες τοῦ ἔθνους. Βαθύρριζος εἰς γόνιμον καὶ πλουσίαν ἀγωνιστικὴν παράδοσιν ὑψοῦται ρωμαλέα καὶ κατεργασμένη διὰ παιδείας εἰς ἀρετὴν, ἰδίᾳ εἰς πνευματικὰ φυτώρια ὡς τὸ Ἀριστοτέλειον Πανεπιστήμιον, ἀντιμετωπίζουσα τὸ μέλλον μετὰ συναισθήσεως εὐθύνης, τόλμης καὶ ἀρετῆς, ἐτοίμη νὰ πλάσῃ εἰς μορφὴν βίου καὶ πράξιν τὸ ὄνειρον αἰῶνων πολλῶν καὶ νὰ εὐρύνη τὸν ἑδαφικὸν χῶρον τοῦ ἑλληνισμοῦ διὰ τῆς ἐνώσεως τῆς Κύπρου μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος.

Κύριε Πρῦτανι, Κύριοι Καθηγηταί, Ἑλληγες ἀδελφοί,

Ἀκούω τὸν παλμὸν τῆς καρδίας σας καὶ γνωρίζω τὰ αἰσθήματα, τὰ ὅποια πλημμυρίζουν τὴν στιγμὴν αὐτὴν τὴν ψυχὴν σας. Εἶμαι βαθύτατα εὐγνώμων διὰ τὴν ἐκδηλουμένην συμπάραστασιν. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἀποτελεῖ ἔθνηκὴν ἔννοιαν ἀδαιρέτον ἐκτεινομένην ἀπὸ τῆς Μακεδονίας μέχρι τῆς Κύπρου. Οὐδεὶς δύναται νὰ παραβιάσῃ τὰ ἰδεατὰ καὶ πραγματικὰ αὐτὰ σύνορα, τὰ ὅποια διέγραψεν ὁ Ἑλληνισμὸς ἐπὶ τοῦ Χάρτου, μὲ ἀγῶνας καὶ θυσίας καὶ ποταμοὺς αἱμάτων, ἀλλὰ πρὸ πάντων μὲ τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματος καὶ τὸ κάλλος τῆς ἀρετῆς. Δι' αὐτὸν τὸν ἐνιαῖον καὶ ἀδαιρέτον Ἑλληνισμὸν μαχόμεθα καὶ θὰ ἐξακολουθήσωμεν νὰ μαχώμεθα καὶ νὰ νικῶμεν, διότι ὁ Ἑλληνισμὸς εἶναι ἔννοια ἱερὰ καὶ δύναμις ἀκατάλυτος ἰσοδύναμος μὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ δίκαιον. Καὶ ἡ ἀρετὴ ἐπιβάλλεται, καὶ τὸ δίκαιον πάντοτε θριαμβεῖ. Αἱ ποικίλαι περιπέτειαι τοῦ ἔθνους δὲν τὸ ἠμπόδισαν ἀπὸ τοῦ νὰ εὕρῃ τελικῶς τὸν δρόμον του, νὰ ἀναστηθῇ ἀπὸ τὸν τάφον τῆς δουλείας καὶ νὰ θριαμβεύσῃ. Αἱ περιπέτειαι τοῦ Κυπριακοῦ τμήματος τοῦ ἔθνους δὲν θὰ μᾶς ἐμποδίσουν ἀπὸ τοῦ νὰ βαδίσωμεν νικηφόρως ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ Γολγοθᾶ εἰς τὸν θρίαμβον τῆς Ἀναστάσεως.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΗΣ Α.Μ. ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΕΙΣ ΕΠΙΤΙΜΟΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΤΗΣ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΑΝΩΤΑΤΗΣ
ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Ἀθήναι, 18 Ἰουνίου 1977.

Με θαθεῖα εὐγνωμοσύνη ἀποδέχομαι τὴν μεγάλη τιμὴ πού μου γίνεται σήμερα διὰ τῆς ἀναγορευσεώς μου σὲ ἐπίτιμο διδάκτορα τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν. Ἡ τιμητικὴ αὐτὴ διάκριση ἀνταντακᾶ σ' ὀλόκληρο τὸν πολυδοκιμασμένο Ἑλληνικὸ Κυπριακὸ λαό, σ' αὐτοὺς πού ζοῦν καὶ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερία καὶ ἀκόμη σ' αὐτοὺς πού δὲν ζοῦν, γιὰ τὴν θυσιάστηκαν στὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερία. Ἀποδέχομαι τὴν τιμητικὴν διάκριση σὰν μιὰ νέα ἐκδήλωση συμπαραστάσεως τῆς Παντείου Σχολῆς πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸ τῆς Κύπρου, τοῦ ὁποίου ἔχω τὸ προνόμιο νὰ ἡγοῦμαι, λαὸ ἄξιο καὶ ὑπεράξιο αὐτῆς καὶ κάθε ἄλλης τιμῆς.

Εὐχαριστῶ θερμῶς, κύριε Πρύτανη, γιὰ τὰ καλὰ λόγια σας γιὰ μένα καὶ γιὰ τὴν ἀγωνιζομένη Κύπρο, ἣ ὁποία στὸ πρόσωπό σας ἔχει ἓνα ἀκούραστο καὶ ἱκανὸν συνήγορο γιὰ τὴν ἱερὴ ὑπόθεσή της. Ὅμιλιες σας ἀπὸ διεθνή βήματα καὶ πολλὲς μελέτες σας γιὰ τὸ Κυπριακὸ πρόβλημα μαρτυροῦν τὴν ἀγάπη σας πρὸς τὴν Κύπρο καὶ ἀποτελοῦν θετικὴ συμβολὴ στὴν κοινὴ προσπάθεια προαγωγῆς τοῦ προβλήματος πρὸς μιὰ δίκαιη λύση. Ἐγκάρδιες εὐχαριστίες ἀπευθύνω ἐπίσης πρὸς τὰ μέλη τῆς Συγκλήτου καὶ τοὺς καθηγητῆς τῆς Παντείου Σχολῆς γιὰ τὴν τιμὴ πού ἀπονέμεται σήμερα σ' ἐμένα καὶ δι' ἐμοῦ πρὸς τὴν Κύπρο ἀπὸ τὸ ἀκαδημαϊκὸ αὐτὸ ἴδρυμα, πού τόσα πολλὰ ἔχει προσφέρει στὴν ἐπιστήμη καὶ στὸ ἔθνος. Ἡ ἀνακήρυξή μου σὲ ἐπίτιμο διδάκτορα τῆς Σχολῆς αὐτῆς συνιστᾷ μιὰ ἀκόμη συμβολὴ στοὺς δεσμοὺς τῆς Κύπρου μὲ τὴν Πάντειο, δεσμοὺς πού ἀνάγονται στὴν ἴδρυση τῆς Σχολῆς γιὰ τὴν ἓνα ἀπὸ τοὺς ἰδρυτῆς της ἦταν Κύπριος, ὁ αἰώνηστος Γεώργιος Φραγκοῦδης. Σὲ χρόνια, πού ὁ Κυπριακὸς λαὸς δούλευε κάτω ἀπὸ ἀποικιακὸ ζυγὸ καὶ συγχρόνως ἀγωνιζόταν γιὰ τὴν ἐλευθερία του, τὸν ἔφεραν ἐδῶ ἡ ἀγάπη τῆς μεγάλης πατρίδος. Καὶ ἡ ἔφεση τοῦ Φραγκοῦδη γιὰ τὴν παιδεία καὶ τὴν πνευματικὴ ἀνοδο τὸν συνέδεσε μὲ τὴν θεμελίωση τοῦ πνευματικοῦ τούτου ἰδρύματος στὸ ὁποῖο καὶ μεταλαμπάδευσε τὴν φλόγα καὶ τὸ πάθος πού τρέφει γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τὸ δίκαιο ὁ Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς.

Συνάδει τὸ γεγονός αὐτὸ πρὸς τὴν ὑφὴ καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ μακροχρόνιου ἀγῶνα τῆς Κύπρου γιὰ ἐλευθερία, περιεχόμενο κατ' ἐξοχὴν πνευματικόν. Ἡ ἐπιδίωξη, φυσικὴ καὶ ἐθνικὴ, τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐδῶ καὶ τριανταπέντε σχεδόν ἑκατονταετίες, ὀφείλεται στὴν ἀπαρασάλευτη προσήλωσή του πρὸς τὴς Ἑλληνικὲς πνευματικὲς ἀξίες, ὀφείλεται στὸν ἀρχέγονο ἀκατάλυτο δεσμὸ του μὲ τὴς πηγὲς καὶ τὴς ρίζες τῆς φυλετικῆς του προελεύσεως καὶ τῆς ἐθνικῆς του ὑποστάσεως. Αὐτοὶ οἱ πανάχραντοι δεσμοὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου μὲ τὴν Ἑλλάδα διασταυρῶνται καὶ ταυτίζονται μὲ τὰ φύτρα τῆς ζωῆς του, μὲ τὴν ἴδια τὴ ζωὴ καὶ τὴν ὑπαρξή του. Καὶ εἶναι δεσμοὶ μόνιμοι καὶ ἀναλλοίωτοι, πέρα ἀπὸ τὸ πρόσκαιρο καὶ τὸ ἐφήμερο, πᾶνω ἀπὸ κάθε ὑπολογισμὸ ἢ σκοπιμότητα. Ἀποδείχθηκε τοῦτο στὴ διάρκεια ἀγῶνων πολλῶν αἰώνων καὶ θυσιῶν γενεῶν ἀναριθμητῶν τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ γιὰ τὴν συντήρησιν τῆς ἐθνικῆς του ὄντοτης, γιὰ τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς πολιτιστικῆς ἀποστολῆς του καὶ γιὰ τὴν καταξίωσίν του πᾶνω στὰ μέτρα τῆς ἑλληνικῆς ἀρετῆς, τῶν ἐθνικῶν ἰδανικῶν καὶ τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἀρχῶν.

Ἀγῶνας ἀδιάκοπος ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ τῶν Ἑλλήνων τῆς Κύπρου ἀπὸ τότε πού ὁ

Κυπριακός Έλληνισμός ἐγνώρισε τὸν ἑαυτό του. Ἡ σπουδαία γεωγραφικὴ θέση τῆς νήσου, πού εἶναι σάν σταυροδρόμι συναντήσεως τριῶν ἠπείρων καὶ σημεῖον διελεύσεως λαῶν, ὑπῆρξε ταυτόχρονα τύχη καὶ ἀτυχία τῆς. Ἡ γεωγραφικὴ θέση τῆς εἰλκυσσε πολλοὺς κατακτητές. Εἶδεν ἡ Κύπρος πολεμίους νὰ ἀποδιβάζωνται στὶς ἀκτὲς τῆς καὶ νὰ εἰσβάλλουν στὴ γῆ τῆς, γιὰ νὰ ἐκμεταλλευτοῦν τὸν φυσικὸ πλοῦτο τῆς ἢ νὰ τὴν κάνουν ὄχιρὸ περαιτέρω ἐπεκτατικῶν ἐξορμησέων τους. Δὲν εἶχε κρικέλια ἡ Κύπρος νὰ τὴν πάρουν νὰ φύγουν, ὅπως λέει ὁ ποιητής, γι' αὐτὸ ἐκεῖ παρέμεινε ἡ θαλασσοφίλητη νήσος. Καὶ ὁ μεγαλομάρτυρας Ἑλληνικὸς λαὸς τῆς ὑπέφερε πολλὰ καὶ ἐξακολουθεῖ ὡς τώρα νὰ ὑποφέρει καρτερικὰ καὶ νὰ ὑπομένῃ τὰ δεινὰ καὶ τὰ μαρτύρια.

Σύντομες σχετικὰ ἦσαν οἱ ἀναλαμπές ἐλευθερίας τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ. Ἡ ἱστορικὴ ζωὴ του σημαδεύεται ἀπὸ κατακτήσεις καὶ ἀνταγωνισμοὺς δυναστῶν καὶ ἐπιδρομῶν. Πάντοτε, ὅμως, ὁ Κυπριακὸς Ἑλληνισμὸς διετήρησε τὴν ἐθνικὴ ταυτότητα καὶ ὑπόστασή του. Μὲ αὐταπάρνηση καὶ αὐτοθυσίαν ἀγωνιζόταν γιὰ τὴν ἐλευθερία του καὶ ἔγραψε μὲ τὸ αἷμα του λαμπρὲς σελίδες ἀρετῆς στὴν Ἱστορία του. Ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Κύπρου ἐταῦτισε τὴν εὐδαιμονία του μὲ τὴν ἐλευθερία γιὰτὶ πίστευε ὅτι «εὐδαμῶν τὸ ἐλεύθερον», κατὰ τὴν ρῆσιν τοῦ ἀρχαίου ἱστορικοῦ. Ἡ ψυχὴ του οὐδέποτε δουλώθηκε, τὸ φρόνημά του οὐδέποτε τιθασσεύτηκε, ἡ καρδιά του παρέμεινε πάντα ἡ ἴδια καὶ δὲν ἄλλαξε ποτέ. Οὔτε καὶ θ' ἀλλάξῃ.

Πίστευαν πάντα οἱ Ἕλληνες Κύπριοι ὅτι χωρὶς τὴν ἐλευθερία ἡ ζωὴ ἀποβάλλει τὴν ὑπερβατικὴ καὶ πνευματικὴ τῆς ἔννοια. Καὶ εἶναι χαρακτηριστικὸ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Κύπριος ἰδρυτὴς τῆς Στωϊκῆς Φιλοσοφίας Ζήνων ὁ Κιτιεὺς, ὁ ὁποῖος κατ' ἐξοχὴν ἐκφράζει τὸ πνεῦμα τῶν Ἑλληνικῶν δημοκρατικῶν ιδεωδῶν κατ' ἀντίθεση πρὸς τὰ ἀπολυταρχικὰ συστήματα τῶν καθεστώτων τῆς Ἀνατολῆς, θέτει σάν βάση τοῦ δημοσίου βίου τὴν πλήρη συνείδηση τῶν εὐθυνῶν καὶ ὑποχρεώσεων πού δημιουργεῖ στὸν ἄνθρωπο ἡ συνεχὴς προσπάθεια γιὰ τὴν διατήρηση τῆς ἀτομικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας.

Συνεχὴς προσπάθεια καὶ ἀγῶνας γιὰ τὴν ἀνάκτηση καὶ τὴν διατήρηση τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἡ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου. Καὶ μεγάλες ὑπῆρξαν οἱ ἐθνικὲς ταλαιπωρίες καὶ περιπέτειές του. Παρὰ ταῦτα ἡ Κύπρος δὲν ὑστέρησε σὲ πνευματικὴ δημιουργία. Ὑποταγμένος ἐξωτερικὰ ὁ Κυπριακὸς λαός, ἐσωτερικὰ ἔμεινε πάντα ἐλεύθερος. Καὶ στὴν πνευματικὴ δημιουργία, στὴν τέχνη καὶ στὰ γράμματα, εὗρισκε τὴν κατάφαση τῶν ἀξιών τῆς ζωῆς. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ ὁ Ἑλληνοχριστιανικὸς πολιτισμὸς μας ἔχουν ἐμπλουτισθῆ καὶ μὲ τὴν προσφορά τῆς Κύπρου. Ἡ καταφυγὴ στὴν τέχνη καὶ στὰ γράμματα, στὴν πολιτιστικὴ ζωὴ καὶ δημιουργία, ἐπόνυμα καὶ ἀνώνυμα, ἀποτελοῦσε στοιχεῖο αὐτοσυντηρήσεως καὶ γνώρισμα χαρακτηριστικὸ τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῆς Κύπρου, πού εἶναι θεμελιωμένους στὶς ἀξίες τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ στὰ διδάγματα τῆς θρησκείας τοῦ Ναζωραίου. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ «μακαρία νήσος» τῶν παλαιότερων, ἡ νήσος τῆς Ἀφροδίτης, ἐγένετο «ἡ νήσος τῶν ἁγίων» στοὺς Χριστιανικοὺς χρόνους. Ἡ ἐθνικὴ πίστη καὶ ἡ θρησκευτικὴ εὐλάβεια τῶν κατοίκων τῆς «γλυκείας χώρας Κύπρου», ὅπως τὴν ἀποκαλεῖ ὁ μεσαιωνικὸς χρονογράφος, ἐγέναν γνώμονας ἔργων καὶ συστατικὸ ζωῆς. Ἐγέναν ὁ ἄξονας τῆς ὑπάρξεώς της καὶ φάρος φωτισμοῦ τῆς πορείας, τῶν σκέψεων καὶ τῶν λογισμῶν τῆς.

Στὴν ἱστορικὴ πορεία τῆς καὶ ἀφοῦ «πολλοὺς ἀφέντες ἄλλαξε», ἡ Κύπρος κατῴρθωσε τὸ 1960, ὕστερα ἀπὸ ἓνα αἱματηρὸ ἀγῶνα, νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνεξαρτησία της. Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ ἀνεξαρτησία, πού πετύχαμε, εἶχε δεσμεύσεις καὶ ἰδιοτυπίες καὶ δὲν ἀποτελοῦσε πλήρη ἐπιβράβευση τῶν θυσιῶν τοῦ λαοῦ μας καὶ εὐδῶση τῶν πόθων του. Παρὰ ταῦτα, τὸ ἐπίτευγμα δὲν ἦταν μικρὸ. Ἐσήμαινε τὸν τερματισμὸ τοῦ ἀποικιακοῦ καθεστώτος στὴν Κύπρον καὶ γιὰ τὸν Κυπριακὸ λαὸ ἀρχίζε ἓνα νέο κε-

φάλαιο άνοδικής πορείας και προόδου σέ όλους τούς τομείς.

Δυστυχώς, τó άνορθωτικό έργο και ή άνοδική πορεία μας άνεκόπησαν από τó έγκληματικό πραξικόπημα τής Χούντας τόν Ιούλιο τού 1974 και από τήν Τουρκική εισβολή πού έπακολούθησε. Τó άμορφο νησί, πού άλλοτε έθαλλε από χαρά και ευημερία, θυθίστηκε στόν όλεθρο και στήν καταστροφή. Άναδίωξε στήν Κύπρο ó μεσαιωνικός Άτίλας και έσκόρπισε παντού πένθος και έρείπια. Η όδυνηρή νοσταλγία τών χιλιάδων προσφύγων, ή τραγωδία τών άγνωσμένων, οί άρπαγές, οί λεηλασίες και τά ποικίλης φύσεως έγκλήματα συνθέτουν τήν σημερινή δραματική εικόνα τής Κύπρου.

Παραδιάζονται ούσιαστικά σήμερα στήν Κύπρο όλες οί παγκόσμιες δημοκρατικές διακηρύξεις και τά ανθρώπινα δικαιώματα. Δοκιμάζονται στήν Κύπρο οί διεθνείς άρχές τής ήθικης και τού δικαίου, γιατί ó ήθικός χώρος είναι ένιαίος και άδιαίρετος. Και όταν ή έλευθερία και τó δίκαιον πάσχουν σ' ένα χώρο, στόν χώρο τής Κύπρου σήμερα, πάσχουν σ' όλόκληρο τόν κόσμο.

Ο Κυπριακός Έλληνισμός διέρχεται από τριετίας τήν πιό κρίσιμη καμπή τής μακραιώνης Ιστορίας του, άντιμετωπίζοντας κίνδυνο φυσικού και έθνικού άφανισμού. Άλλά, παρά τίς καταστροφές και τά έρείπια πού έπεσώρευσε η Τουρκική εισβολή, παρά τίς συμφορές και τίς δοκιμασίες, ó Κυπριακός Έλληνισμός παραμένει όρθιος έπι τών επάλξεων, άγωνιστής για τά δικάια του, συνεπής πρós τίς ιστορικές παραδόσεις του. Και άτενίζει πρós τó μέλλον με τήν σταθερή πίστη ότι θα επικρατήσουν τελικά τά στραγγαλιζόμενα τώρα δικάια του. Άγωνιζόμαστε νά σηκώσουμε τόν ήλιο πάνω από τήν Κύπρο.

Δέν τρέφουμε μισαλλοδοξίαν και δέν στρεφόμεθα έναντίον τών συνοίκων μας Τούρκων. Στρεφόμεθα μόνον έναντίον τής άδικίας, έναντίον τής ξένης κατακτήσεως. Άγωνιζόμεθα για τήν έλευθερία, τήν άκεραιότητα και τήν ένότητα τής νήσου μας. Και επιθυμούμεν λύση πού νά διασφαλίζει ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες για όλους τούς πολίτες, άνεξαρτήτως καταγωγής ή θρησκείματος.

Στήν προσπάθειά μας νά φθάσουμε σέ συμφωνία για λύση τού Κυπριακού προβλήματος κάναμε πολλές υποχωρήσεις. Όμως ή Τουρκική πλευρά δέν έδωσε ως τώρα έστω και στοιχειώδη δείγματα καλής θελήσεως. Άλλά και για μās οί υποχωρήσεις έχουν ώρισμένα όρια πού δέν είναι δυνατόν νά υπερβούμε. Και είμαστε άποφασισμένοι νά μη υποχωρήσουμε σέ όποιεσδήποτε έκδιαστικές πιέσεις ή άπειλές και νά μη δεχθούμε συμβιβασμό πού νά θέτη σέ κίνδυνο τήν έθνική ύπόσταση τού Κυπριακού Έλληνισμού και τó μέλλον τής Κύπρου.

Είμεθα ευγνώμονες πού έχουμε στόν άγώνα μας, περισσότερο ίσως από κάθε άλλη φορά, τήν συμπαράσταση τής Ελλάδος, τής Κυβερνήσεως, τών πολιτικών κομμάτων και όλοκληρου τού Έλληνικού λαού, ó όποιος έδωσε συγκινητικά και έμφυχτικά δείγματα τής αγάπης του πρós τήν Κύπρο.

Εύχαριστώ και πάλιν θερμώς, κύριε Πρύτανη και κύριοι καθηγηταί, για τήν μεγάλη τιμή πού μου κάνατε με τήν άπονομή τού τίτλου τού επιτίμου διδάκτορος. Η ευγενής αυτή χειρονομία σας προσφέρει ένα ακόμα κρίκο στήν άλυση τών κοινών αίσθημάτων και τών κοινών άγώνων για τήν έλευθερία τής Κύπρου.

Εύχομαι στήν Πάντειο Σχολή άπρόσκοπτο και πάντα καρποφόρο τó εκπαιδευτικό, πνευματικό και έθνικό Έργο της.

Κ Α Ο Ε Μ Η Ν Α

ΠΝΕΥΜΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ Χ. ΚΡΑΝΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ*

Ἀειότιμες κυρίες,
Ἀειότιμοι κύριοι.

Κατ' ἀρχὴν θέλω νὰ εὐχαριστήσω τοὺς θερμούς φιλέλληνες καὶ ἐκλεκτοὺς καθηγητὲς καὶ ἑλληνιστὲς, κυρίου Βιτσέντζο Μασκάρο, (ποὺ μετὰφρασε τὸ ἔργο μου) καὶ Μικέλε Καταουντέλλα, (ποὺ τὸ ἀνάλυσε κριτικὰ καὶ μὲ παρουσίασε σὲ σὰς) καθὼς καὶ τὸν ἠθοποιὸ Ρίκαρντ Μανγάνο, γιὰ τὴν θαυμάσια ἀπαγγελία τοῦ διηγήματός μου.

Σὰν πεζογράφος, θὰ ἤθελα νὰ σὰς μιλήσω καὶ νὰ ἀναφερθῶ μὲ λίγα λόγια, στὴν σύγχρονη Ἑλληνικὴ πεζογραφία.

Ὅπωςδὴποτε τὸ θέμα αὐτό, στὴν τελικὴ ἀνάληψή του εἶναι μεγάλο καὶ ἀρκετὰ δύσκολο. Γιατὶ ἡ πεζογραφία τῆς κάθε χώρας, δὲν στηρίζεται καὶ δὲν ἐκπροσωπεύεται, ἢ δὲν πρέπει νὰ ἐκπροσωπηῖται, μόνο ἀπὸ τὰ γνωστά ὀνόματα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν νῆωτερη λογοτεχνικὴ γενιά, ἔστω καὶ ἂν δὲν κέρδισε ἀκόμα τὴν φήμη, μὰ ποὺ ὅπωςδὴποτε δημιουργεῖ καὶ πετυχαίνει θαύματα.

Ἡ σύγχρονη Ἑλληνικὴ πεζογραφία αὐτὴν τὴν στιγμήν, διαθέτει ἕνα πλούσιο ἐμπυχοὺλικό, ποὺ καὶ σὰν πνεῦμα καὶ σὰν ἔργο, ἐντυπωσιάζει καὶ συγκινεῖ.

Ἀκολουθώντας οἱ νέοι Ἕλληνες πεζογράφοι τὰ παγκόσμια λογοτεχνικὰ ρεύματα, προβληματίζονται καὶ ἀναζητοῦν τὸν τρόπο τῆς λύτρωσης τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τὸ δολοφονικὸ κλίμα ποὺ ζεῖ καὶ ἀκόμα ἀπὸ τὴν ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ καταπίεση, μαζὶ μὲ τὴν κοινωνικὴ καὶ ἰδεολογικὴ ἐκμετάλλευση, ποὺ τοῦ ἀφαιροῦν τὴν δύναμη καὶ ἐμποδίζουν τὴν ὁποιαδὴποτε ἀνάπτυξή του.

Αὐτὸ ποὺ ἀπασχολεῖ καὶ βασανίζει ὡστόσο τοῦτῃ τὴν στιγμήν, ὄχι μόνο τοὺς Ἕλληνες λογοτέχνες, ὄχι μόνο τὸν Ἑλληνικὸ λαό, μὰ

* (Ἡ ὁμιλία αὐτὴ τοῦ Δημήτρη Χ. Κράνη, ἔγινε στὶς 9 Ὀκτωβρίου, στὰ πλαίσια τῶν ἐκδηλώσεων τῆς συνάντησης μὲ τοὺς λαοὺς τῆς Μεσογείου, ποὺ πραγματοποιήθηκε στὴν Ματζάρα Ντέλ Βάλλο τῆς Σικελίας, τὴν ὁμιλία μετὰφρασε τὴν ἴδια στιγμήν στὴν ἰταλική, ὁ καθηγητὴς καὶ ἑλληνιστὴς Βιτσέντζο Μασκάρο).

καὶ κάθε πολιτισμένο ἄνθρωπο — ἀνεξάρτητα μὲ τὸ πιστεύω του καὶ τὴν ἐθνικότητά του — εἶναι τὸ δρᾶμα τῆς Κύπρου.

Ἡ Ἑλλάδα, αὐτὴν τὴν στιγμήν πενθεῖ. Πενθεῖ καὶ ἀγωνίζεται μὲ ὅλα τὰ πολιτισμένα καὶ εἰρηνικὰ μέσα ποὺ κληρονόμησε ἀπὸ τὴν βαθεῖα ἱστορία τῆς, γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἀξιοπρέπειας ἐνὸς κατατρεγμένου χώρου καὶ ἐνὸς ἀδικημένου λαοῦ. Καὶ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν σωτηρία τῆς Κύπρου, μὲ τὴν ἴδια δύναμη καὶ τὴν ἴδια πίστη, ποὺ ἀγωνίστηκε καὶ ἀγωνίζεται, γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν ἀνεξαρτησία τοῦ κάθε καταπιεζόμενου λαοῦ.

Ἀπὸ τὴν θέση αὐτὴ διαμαρτύρομαι γιὰ τὴν ἐγκληματικὴ ἀργοπορία τῆς ἀποκατάστασης τῆς Κύπρου καὶ τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ καὶ καλῶ ὅλους τοὺς πολιτισμένους λαοὺς τῆς γῆς, ποὺ σέβονται τὴν ἀνεξαρτησία καὶ τὴν ἀτομικὴ ἐλευθερία, νὰ ὑψώσουν φωνὴ διαμαρτυρίας, γιὰ νὰ κερδηθῇ μιὰ νίκη, ποὺ δὲν θὰ ἐπιτρέψει νὰ ἐπαναληφθῇ στὸ μέλλον, μιὰ τέτοια προσβολή.

Ζήτω ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου.

Ζήτω ἡ ἀνεξαρτησία τῶν λαῶν.

ΔΗΜ. ΚΡΑΝΗΣ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Π α ὐ λ ο υ Λ ι α σ ῖ δ η : Ἡ Σταυρωμένη Τζύπρος μας. Ποιήματα. Ἐθνικὴ Ἑταιρία Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν Κύπρου. Λευκωσία, 1976. Σελ. 153. Π α ὐ λ ο υ Λ ι α σ ῖ δ η, Τραγούδια τοῦ Νησιοῦ μου. Β' ἔκδοσις, Λευκωσία, 1976. Σελ. 14 + 57.

Ὁ Παῦλος Λιασίδης εἶναι ὁ σπουδαιότερος Κύπριος διαλεχτικὸς ποιητὴς ποὺ ζεῖ σήμερα. Ἀπὸ τὸ πρῶτο του ποιητικὸ βιβλίο, Τ ρ α γ ο ὗ δ ι α τ ο ὺ Ν η σ ι ο ὺ μ ο υ, ποὺ πρωτοεκδόθηκε τὸ 1928, ὡς τὸ τελευταῖο του, Ἡ Σ τ α υ ρ ω μ ἔ ν η Τ ζ ῦ π ρ ο ς μ α ς, ἔγραψε ἀποκλειστικὰ στὴν Κυπριακὴ διάλεχτο καὶ γιὰ τὰ ἴδια περίπου Κυπριακὰ θέματα, ἀλλὰ κάθε φορά ἀπὸ διαφορετικὴ σκοπιὰ. Ἐχει γράψει γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, γιὰ τίς δοκιμασίες καὶ τὰ βάσανά του, γιὰ τίς σπάνιες χαρὲς καὶ τίς λίγες εὐχαριστήσεις του, γιὰ τὴν πίστη καὶ τοὺς πόθους του, γιὰ τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμά του, γιὰ τὸν ἔμψυτο συντηρητικισμό του καὶ γιὰ τὴν ἀγάπη του στὴ λευτεριά. Οἱ ὁμοίότητες καὶ οἱ διαφορὲς ἀνάμεσα στὸ πρῶτο του ποιητικὸ βιβλίο καὶ στὸ τελευταῖο του εἶναι πραγματικὰ πολλὲς καὶ ἐκπληκτικὲς. Ὅμοια εἶναι ἡ γλώσσα καὶ τὰ θέματά του καὶ ἡ γενικὴ διάθεση τοῦ ποιητῆ. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐνδιάμεσα χρό-

νια, με τη διαρκώς ανανεούμενη και στη μορφή και στην ουσία δημιουργία του, ο Παύλος Λιασίδης έχει κερδίσει πολύ σε ποιητικό ανάστημα. Τα βασικά θέματα μπορεί να έχουν μείνει τα ίδια, αλλά η άποψη με την οποία τα εξετάζει ο ποιητής, ή γώτερο από την οποία τα βλέπει, έχουν αλλάξει τώρα. Η ένταση με την οποία διεисθύει βαθιά στα θέματα αυτά είναι πολύ διαφορετική. "Όλο και πιο πολύ τώρα ενδιαφέρεται ζωηρά για τα σύγχρονα προβλήματα του Κυπριακού λαού. Η ποίηση του συχνά ασχολείται με την κοινωνική δικαιοσύνη και την ελευθερία και σχετίζεται στενότερα με τη σύγχρονη ζωή. Ο ποιητής παρακολουθεί άγρυπνα και με ζωντανό ενδιαφέρον τις μεταβαλλόμενες συνθήκες της ζωής. Δέ διατάζει να εκφράσει καθαρά την έγνοια του για την κατάσταση και να προβάλλει με σαφήνεια τις «προχωρημένες» και «επαναστατικές» γνώμες του.

"Όμως, από μίαν άλλη άποψη, η ποιητική του τέχνη έχει γίνει πολύ πιο λεπτή και ώριμη, και το ύφος του λιγότερο, επιγραμματικό, αλλά και ισχυρότερο. "Έγινε τώρα πολύ πιο φιλοσοφικός στη γενική θεώρηση της ζωής και απέχτησε πολύ μεγαλύτερη συνείδηση του λειτουργικού ρόλου του ποιητή μέσα στην κοινωνία. Δέ χρησιμοποιεί υπεκφυγές. Καταπιάνεται άμεσα με τα τρέχοντα προβλήματα, και μονάχα οι φυσικές του ιδιότητες του λυρισμού και συμβολισμού μπορεί να μαλακώσουν κάπως την άνευδοίστη στάση της διεισδυτικής κριτικής του και των πρακτικών συμβουλών του. "Ο διδαχτικός του είναι φανερός και κάποτε πεζολογικός αλλά έχει θετικές τις ρίζες του στις παραδοσιακές ηγγές της Κυπριακής ποίησης, στις σύγχρονες έμπειρίες του ποιητή, και στις συγκρούμενες πραγματικότητες της ζωής.

Τά τ ρ α γ ο ύ δ ι α τ ο ύ Ν η σ ι ο ύ μ ο υ περιλαμβάνουν έρωτικά ποιήματα κυρίως, γεμάτα από ειλικρινή και θερμά αισθήματα και από τη ζωτικότητα της νιότης. Περιέχουν επίσης περιγραφικά και «δραματικά» ποιήματα, που παρουσιάζουν σκηνές από την ειδυλλιακή αλλά δύσκολη ζωή του χωριού. Τό διδαχτικό στοιχείο είναι πολύ ισχυρό. "Ένα πνεύμα παραδοσιακού συντηρητικισμού, πίστη στον καθιερωμένο «τρόπο ζωής», και καχυποψία για τις μεταβολές της μόδας και για την έλλειψη σεβασμού, χαρακτηρίζουν έντονα τα ποιήματα αυτά. Μολαταύτα, άκόμη και στα πρώτα αυτά ποιήματα του Λιασίδα μπορεί ένας να διακρίνει καθαρά μιά διαμαρτυρία ενάντια στην κοινωνική και πολιτική άδικία, και στην έπιφανειακή θρησκοληψία, και μίαν άποστροφή προς την προκατάληψη. Πραγματικά σε κάθε σελίδα του πρώτου βιβλίου του Λιασίδα μπορούμε να βρούμε κάτι που μάς τραβάει και μάς έκπλήττει.

Από τότε η ποίηση του πλουτίζεται συνεχώς σε δύναμη και χάρη, σε σοβαρότητα και χιούμορ, σ' έφευρετικότητα και προσήλωση

στην παράδοση. Με τα επόμενα επτά βιβλία του ο Λιασίδης σιγά σιγά ώριμασε και έγινε η συνείδηση του άπλου λαού της Κύπρου.

"Έτσι, τό τελευταίο του έργο, 'Η Σ τ α υ ρ ω μ έ ν η Τ ζ ύ π ρ ο ς μ α ρ ς, είναι μιά μαρτυρία για την καταστροφή και την έρημωση, την άμηχανία και την πικρία, τη θλίψη και την άγανάκτηση που δημιούργησε η εισβολή, και άναθυμάτι νοσταλγικά και με συγκίνηση τη χαμένη πατρική του γη. Επίσης όμως εκφράζει και τη σταθερή του πίστη στην άποκατάσταση της ειρήνης, της δικαιοσύνης και της ένότητας στο δυστυχισμένο αυτό νησί.

Η ποίησή του χαρακτηρίζεται τώρα όχι τόσο από καλοδουλεμένες εικόνες και χαριτωμένο λυρισμό όσο και από ένα επιγραμματικό και πλούσιο σε συγκεντρωμένο νόημα ύφος και από μιά πολύ βαθύτερη προσωπική έκφραση γνώμης που συχνά είναι μελαγχολική και όργιλη. "Έχει πάθει πάρα πολύ για να είναι έπεικτής, αλλά και έχει μάθει πάρα πολλά για να είναι άνένδοτος. Ταλαντεύεται άνάμεσα στην έμφυτη πίστη του για την καλή ουσία του ανθρώπου και στην άνεξήγητη θηριωδία που δείχνουν πολλοί άνθρωποι. Συλλογίζεται με νόνο πάνω στα τωρινά προβλήματα και με μιά ειλικρίνεια που σε άφοπλίζει, διαπιστώνει πόσο περίπλοκα είναι. "Αλλά και δέν δειλιάζει να διαλαλήσει την προσωπική του γνώμη. "Πάντοτε άπαντά «Παρών!» όταν τό καθήκον του ως ποιητή τον καλεί. "Ο Λιασίδης έχει κατορθώσει να παρουσιάσει με νοημοσύνη και ζωηρότητα την άπλη Κυπριακή Ζωή και να την άνυψώσει στην περιοχή της ποίησης. Γι αυτό δίκαια είναι σήμερα ο Ποιητής της Κύπρου.

ΚΩΣΤΑΣ Μ. ΠΡΟΥΣΗΣ

✱

Θ. Μ α ρ σ έ λ λ ο υ : Ξένη και περαστική, Λευκωσία (Κύπρος), 1976.

"Έχει ένα αισθηματικό χαρακτήρα ή νουβέλλα του Θ. Μαρσέλλου «Ξένη και περαστική». Σου δίνει την έντύπωση ενός κάπως έκτεταμένου σκελετού για μυθιστόρημα ή τουλάχιστον πιο έκτεταμένης νουβέλλας. Πρόκειται για μίαν ψυχασθενή που συμπεριφέρεται παράδοξα. "Ο συγγραφέας άποδίδει την όλη κατάσταση στη συμπεριφορά της μάνας. Τού το όμως δέν ενισχύεται τόσο παρά μόνο μ' ένα έπεισόδιο κατά την έφηβική Ζωή της κοπέλλας. Κανονικά κεντρικός ήρωας από την ψυχολογική άποψη (και όχι τη διάθεση για ψυχάνάλυση μιάς νεαρής) είναι ο... μεσήλικας γιατρός. Η όλη συμπεριφορά του, που

διαρκῶς βρίσκεται ανάμεσα ἔρωτα (ἔστω καί φανταστικοῦ, πράγμα πού μπορεί εὐκόλα νά παρουσιασθῆ σέ μεσήλικα) καί πατρικοῦ (ἂν θέτε νά τὸ χαρακτηρίσω) χρέους, χρειάζεται πολὺ κοίταγμα καί δικαιολόγηση. Σ' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖο οἱ δικαιολογήσεις, συνήθως μὲ σχόλιο παρὰ μὲ πράξη καί συμβάν, δὲν ὀλοκληρώνονται. Παραμένει πάντοτε μιὰ ἀσάφεια, ἴσως ὀπὸ τὸν φόβο τοῦ «γιατροῦ» νά τὰ πῆ ἔξω ἀπὸ τὸ στόμα, σταράτα, καί νά μὴν ἀφήσει ἑμᾶς νά κρίνωμε μὲ τὴ λογικὴ ἢ τὸ συναίσθημα. Σέ μερικὰ μάλιστα μέρη θὰ χρειάζοταν μεγαλύτερη ἀνάπτυξη γιὰ νά προσδιορίσωμε τοὺς ἄλλους χαρακτήρες (γονιοὶ τῆς κοπέλλας, Ἀλέκος ὁ ἀρραβωνιαστικός π.χ.).

Ἡ γραφὴ τοῦ Μαρσέλλου εἶναι στρωτὴ μ' ἐλάχιστες καθαρευουσιάνικες λέξεις ἢ φράσεις, πού μᾶλλον χρειάζονται στὸ κείμενο, παρὰ νά ξεφύγαν ἀθέλητα. Εὐτυχῶς δὲν ὑπάρχουν παραγμίσματα μὲ περιγραφές γιὰ ν' αὐξηθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν σελίδων τοῦ βιβλίου ἢ γιὰ νά ἐπιδειχθῆ συγγραφικὴ ἱκανότητα. Εἶναι ὅλ' αὐτὰ προσόντα καί σ' ἐλκίζουν νά προχωρῆς στὸ διάβασμα.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

**

Ἀντὼν νη Πιλλά Φωνές τῆς γῆς μου, Κύπρος, 1975.

Πολὺ παραδοσιακὴ ποίηση περιέχεται στὴ συλλογὴ «Φωνές τῆς γῆς μου» τοῦ Ἀντὼν Πιλλά. Ὑγιῆς ὅμως παραδοσιακὴ ποίηση, χωρὶς δῆθεν νεωτερισμοὺς καί προσαρμογές πού θὰ τῆς καταστρέφανε, τὸ εἰλικρινές πρόσωπό τῆς. Μάλιστα σὲ μερικὰ ποιήματα (εὐτυχῶς πολὺ λίγα) στὰ ὁποῖα κοίταξε ὁ ποιητὴς νά δοκιμάσῃ μιὰν ἀνανέωση τῆς παρόδοσης, χωρὶς νά τὸ ἀπαιτῆ τὸ θέμα καί ἡ δική του βαθιὰ διάθεση, παρουσιάστηκε μιὰ στεγνότητα, γιὰτι ἔλειπε ἐκεῖνο τὸ ποιητικὸ στοιχεῖο, πού διαρρέει τὸ στίχο χωρὶς νά μπορῆ νά τὸ προσδιορίσῃ μὲ λόγια.

Πραγματικὰ τὰ ποιήματα τοῦ Πιλλά εἶναι φωνές τῆς γῆς του. Τὸ ἠρωικὸ πνεῦμα τῶν κυπριακῶν ἀγώνων, στὰ τελευταῖα χρόνια, τὸ ἐπιτόπιο λιανοτραγικοῦ μας, τοπία καί θύμηση τῆς γῆς μας, τὸ στερνὰ μας ἔθνικα παθήματα μὲ τίς σκληρωμένες πατρίδες, κάπως πληρωρικὰ καί συχνὰ μ' ἐπαναλήψεις, πλημμυρίζουν τίς σελίδες τοῦ βιβλίου του. Τὸ ἄμεσο περιβάλλον τοῦ ποιητῆ εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ἔμπνευσῆς του. Βέβαια κανεὶς δὲν μπορεῖ νά μαντέψῃ ποιοὺς δρόμους θὰ πάρῃ ὁ νέος αὐτὸς ποιητῆς. Ἡ εἰλικρινεία του ὅμως καί ἡ σοβαρότητά του νά μὴ δοκιμάζῃ «γελοῖες» πρωτοτυπίες μᾶς πείθουν πῶς τὸν περιμένει εὐρὺ πεδίο. Ἐχει τὴ φλέβα. Μένει ὁ χρόνος: ἡ τέχνη εἶναι πολὺ μακρὰ καί γιὰ νά τὴν κατακτήσῃ πρέπει νά δοθεῖται σὲ μελέτη καί ἄσκηση. Καί ὁ νέος ποιητῆς δείχνει τὴ διάθεση καί τὸ σθένος νά παλέψῃ. Θ' ἀναφέ-

ρω δυὸ ποιήματά του τὸ «Δημοτικὸ» καί τὸ πολὺ καλὸ «Ἐπιτάφιο» στὴ δίστιχη μορφή, πού θὰ τὸ ζήλευαν πολλοί.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

**

Λίνας Σ. Σολομωνίδου : Βιώματα — Κύπρος 1974, Ἀθήνα, 1977.

Μ' ἓνα συγκρατημένον δημοσιογραφικὸ ὕφος, στὸν τύπο τῆς συνέντευξης, ἔδωσε ἡ Λίνα Σ. Σολομωνίδου στὸ βιβλίο της «Βιώματα — Κύπρος 1974» τὸ πολὺπλευρο δρᾶμα τῆς Κύπρου κατὰ τὴν περίοδο 1974. Στὴ δίστικη αὐτὴ χρονιά, σὲ δυὸ μῆνες, ἄλλαξε ἡ πορεία τοῦ νησιοῦ σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς κ' ἄς μὴν ἔχουμε ξεκάθαρα συνειδητοποιήσει τὸ γεγονός. Ἐχουν συντελεσθῆ πολλά «τετελεσμένα», ὄχι μόνο στὸ χᾶσιμο ἐδαφῶν καί στὴ μετακίνηση πληθυσμῶν, ἀλλὰ καί στοὺς ἰδεολογικοὺς τομεῖς, μὲ ἀπρόβλεπτες συνέπειες στὸ μέλλον.

Ἡ Σολομωνίδου διάλεξε ἓνα ἀπλό ἀλλὰ σίγουρο τρόπο γιὰ νά δώσῃ ὅλο αὐτὸ τὸ δρᾶμα, πού τὸ ἀποκάλεσε «βιώματα». Πῆρε ἀπὸ διάφορες παρατάξεις ἀντιπροσωπευτικὸς τύπους καί τοὺς ρώτησε νά τῆς ἐξιστορήσουν γεγονότα, πού ἀπὸ πρώτη ματιὰ εἶναι ἀπλῆς τους, ἀσήμαντες ἐμπειρίες σχετικὰ μὲ τὸ σύνολο τοῦ δράματος. Παράλληλα προκαλοῦσε κάποιες ἐκμυστηρεύσεις καί κρίσεις πάνω σὲ γεγονότα, χωρὶς νά τονίζῃ τοῦτο καί χωρὶς νά διευκολύνῃ τὴ συνθηματολογία, πού χρησιμοποιοῖ ἡ πολιτικοκομματικὴ δημοκρατία.

Ἀπὸ πρώτη ματιὰ φαίνεται τὸ καθετὶ πού περιλαμβάνεται στὸ βιβλίο σὰν πολὺ στεγνόν. Προσωπικὰ τὸ θεωρῶ πολὺ λιτό. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἀπόφυγε ἡ συγγραφῆς τὸν υπερβολικὸ λυρισμὸ, πού εὐκόλα θὰ τὴν ὀδηγοῦσε στὴ ρητορεία καί τὴ συνθηματολογία τοῦ ὁποιοῦδήποτε σχήματος. Ἐμείνει μὲ ἄλλα λόγια πολὺ ἀντικειμενικὴ. Μένει στὸν ἀναγνώστη νά ἐσχωρήσῃ κάτω ἀπὸ τὰ ἀπλά λόγια τὴν τραγικότητα, ἂν βέβαια αὐτὸς ἔχει φυσικὴ ἀποδεκτικότητα.

Ἐνα θέμα πού ἐγείρεται εἶναι τὸ ἔξης: ἐμεῖς ἐδῶ στὴν Κύπρο χωρὶς νά τὸ ἐπιδιώκουμε συμπληρώνουμε τίς διάφορες ἐξιστορήσεις μὲ τίς προσωπικὲς μας ἐμπειρίες. Ἐτοῖς δημιουργεῖται μὲ τὴν ἀνάμνηση τὸ συναίσθημα. Τοῦτο κατορθώνεται σὲ κάποιον σημαντικὸ βαθμὸ καί στὸν μὴ Κύπριο; Μπορεῖ αὐτὸς καί συλλάβῃ τὸ δρᾶμα τῆς Κύπρου ἔτσι ὅπως δόθηκε μέσα ἀπὸ τίς συνεντεύξεις; Νομίζω πῶς ὁ δημοσιογραφικὸς τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο γράφτηκε τὸ ἔργο μπορεῖ ἀρκετὰ νά μεταδώσῃ στὸν μὴ Κύπριο, γιὰτι μὲ τὴν ἐφημερίδα καί τὰ ἄλλα μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας, ὅπου ἡ πληροφορία κατέχει τὸ πρῶτο καί σημαντικὸ ἐπίπεδο, συνήθισε ὁ πολὺς κόσμος κ' ἐπομένως προσελκύεται. Ἀσφαλῶς τὸ ὑπέδαφος τοῦ θὰ βοηθήσῃ στὴν πιὸ πέρα ἐκτίμηση. Ἄλλὰ μήπως τοῦτο δὲν ἰσχύει καί γιὰ τὸν μέσο

αναγνώστη στὸν ὁποιοδήποτε τόπο;

Πάντως προσωπικά διάβασα μετὰ πολὺ ἐνδιαφέρον τὸ βιβλίον αὐτὸ τῆς Σολομωνίδου καὶ τὸ ἐκτίμησα προπαντὸς γιὰ τὴν ἀντικειμενικότητά του καὶ τὴν ἔλλειψη προκαταλήψεων. Σ' αὐτὸ κοιτάζεται ὁ ἄπλος λαὸς, αὐτὸς ποὺ τὰ πλήρωσε, καὶ ὄχι ἡ διαμφισβητούμενη ἐλίτ τοῦ ὁποιουδήποτε τομέα.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

**

Γ. Φιλίππου Πιερίδη: Ὁ καιρὸς τῶν ὀλβίων, Ἀθήνα, 1975.

Ὁ ὑπότιτλος τῆς συλλογῆς «Ὁ καιρὸς τῶν ὀλβίων» τοῦ Γ. Φιλίππου Πιερίδη καθορίζει τὸ χρονὸ χωρὸ στὸν ὁποῖο ἔδρασαν τὰ πρότυπα τῶν διηγημάτων του: «Διηγήματα ἀπὸ τὴν προτελευταία Κύπρο». Ἐξάλλου καὶ στὸ εἰσαγωγικὸ σημείωμα ὁ συγγραφέας ἐκθέτει τὴ γραμμὴ του καὶ δικαιολογεῖ τὴν ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου του αὐτοῦ, πράγμα ποὺ κατὰ τὴ γνώμη μας δὲν χρειαζόταν, γιὰτὶ ὁ συγγραφέας ἔχει δικαίωμα νὰ κρατᾷ ὅποια θέλει σειρά στὶς ἐπικοινωνίες του μετὰ τὸν ἀναγνώστη, πολὺ περισσότερο ὁ δικὸς μας συγγραφέας, ποὺ ὀφείλει διαρκῶς νὰ μᾶς ἀποκαλύπτει τίς ἐπιτόπιες κινήσεις. Νὰ μὴν ξεχνᾶμε πῶς εἶναι πολὺ λιγώστες ὁ ἐρευνητικὸς λόγος μας ἐδῶ στὸ νησί γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ φειδολευόμαστε.

Ἡ συλλογὴ αὐτὴ τοῦ Γ. Φιλίππου Πιερίδη στὴν πραγματικότητα ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία διηγήματα. Τὸ πρῶτό μετὰ τίτλο «Μηδὲνα πρὸ τοῦ τέλους...» εἶναι τὸ καλύτερο γιὰ μὲνα ὡς σύνθεση καὶ ὡς ψυχολογικὴ ἄποψη εἰδικῶν χαρακτήρα, τόσο συχνοῦ στὸν τόπο μας. Τόσο μετὰ τὰ ἐπεισόδια ὅσο καὶ μετὰ τὸ σχόλιό του συγγραφέα ἀναλύεται ὁ τύπος τοῦ σημαντικοῦ ἐπαρχιακοῦ παράγοντα, ποὺ συνήθως παρεξηγεῖται (δικαία ἢ ἄδικα, δὲν ἔχει σημασία) καὶ ποὺ στὸ τέλος τῆς σταδιοδρομίας του μετὰ μιά πράξη του ἀνεβαίνει στὴ συνείδηση ὄλων. Τὸ δεύτερο, διαρρημένο σὲ μικρὰ διηγήματα μετὰ προοίμιο, διαγράφει τὴν ἀστική ἐπαρχιακὴ, περισσότερο, κοινωνία σ' ἓνα χρονικὸ διάστημα ὀλβιότητος (μεταξὺ 1960—1974). Ὁ συγγραφέας διαλέγει μερικά κατὰ τὴ γνώμη του σημαντικὰ στὴ συχνότητά τους ἐπεισόδια (συζητήσεις γιὰ οἰκόπεδα, γάμους τυπικοῦς κλπ.) ποὺ δεῖχνουν τὴν ἐπιπόλαιη ὀλβιότητα καὶ τὸ μικροαστικὸ ἐπαρχιακὸ πνεῦμα. Στὸ τρίτο, οἱ «Μινιατοῦρες», ὁ συγγραφέας ἐπιδιώκει τὸν ἴδιο σκοπὸ ὅπως στὸ δεύτερο, ἀλλὰ μετὰ ξεχωριστὴ πυκνότητα καὶ ποιητικὴ διάθεση. Δὲν διηγεῖται αὐτὸς μετὰ τὴν κλασσικὴ μορφή, ἀλλὰ φτιάχνει μικρὰς συνθέσεις, στιγμιότυπα μετὰ τὸ σχόλιό τους, ποὺ λένε πολλά, σοῦ ἐπιβάλλονται μετὰ τὴν ποιητικότητά τους (δύο - τρία θὰ τάλεγα ἀεζοτράγουδα τοῦ παλιοῦ τύπου). Πρωτιμῶς αὐτὴ τὴν ἐνότητα, παρὰ τὴν προηγούμενη, ποὺ εἶχε μιά κάποια χαλαρότητα, γιὰτὶ ἔλειπε στὶς ἐπὶ μέρους διηγήσεις ἡ κορύφωση

τοῦ τέλους μετὰ τὴν ἀπρόοπτη κατάληξη (καὶ ἡ ὁποία ὑπάρχει μετὰ δύο λόγια στὶς «μινιατοῦρες»).

Ὅλα τὰ διηγήματα τῆς συλλογῆς αὐτῆς χαρακτηρίζονται ἀπὸ μιά «λιτὴ» κομψότητα. Διαλεγμένες λέξεις, ὄχι ὅμως νεόκοπες, ὠραῖοι χαρακτηρισμοί, πολλοὶ σὰν ἀφορισμοί, διάθεση ἀνατομῆς, ὄχι ὅμως κουραστικῆς μετὰ δυσνόητες φράσεις καὶ ἀκαταλαβίστικους ὁρους ἀπὸ τὴν ἐπιστῆμη, ἀποτελοῦν τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς διήγησιν στὴ συλλογὴ αὐτὴ τοῦ Γ. Φιλίππου Πιερίδη.

ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

**

Κωνσταντ. Κακούλα: Ταξίδια καὶ Διηγήματα, (Σειρὰ πρώτη), Λευκωσία, 1977, σελ. 80.

Τὸ βιβλίον τοῦ Κ. Κακούλα χωρίζεται σὲ δύο μέρη: α) Στὰ Ταξίδια, μετὰ ὀκτώ ταξιδιωτικὰ ἱστορίες καὶ β) στὰ Διηγήματα, μετὰ, ἐπίσης, ὀκτώ διηγήματα.

Ὅλα τὰ περιεχόμενα ἔχουν δεῖ τὸ φῶς σὲ ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ ἢ μεταδοθεῖ ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο τὰ τελευταῖα 25 χρόνια καὶ δύο διηγήματά του ἔχουν βραβευθεῖ σὲ σχετικὸς διαγωνισμούς.

Τὰ θέματα τῶν Ταξιδιῶν του ὁ Κ. Κακούλας τὰ παίρνει ἐλεύθερα ἀπὸ τίς προσωπικὰς ἐντυπώσεις του σὲ ἀρκετὰς γειτονικὰς καὶ Εὐρωπαϊκὰς χώρες. Οἱ περιγραφὲς του γίνονται μετὰ ἀβίαστο ρυθμὸ σὲ γλῶσσα ἀπλή, ποὺ πολλὰς φορὲς διανθίζονται μετὰ δόση χιούμορ, νοσταλγίας καὶ εὐγενικῶν αἰσθημάτων. Ἐνα πνευματικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ ὑπόβαθρο διαφαίνεται στὰ ταξιδιωτικὰ τοῦ Κ. Κακούλα, ποὺ εἶναι ντυμένα μετὰ λογοτεχνικὸ καὶ, μαζὶ, δημοσιογραφικὸ περιβλήμα.

Στὰ Διηγήματά του ὁ συγγραφέας ἐμπνέεται τὰ θέματά του ἀπὸ τὴν καθημερινὴ Ζωὴ τοῦ τόπου μας καὶ μάλιστα ἀπὸ προσωπικὰς ἐμπειρίες τοῦ ἴδιου. Καὶ ἐδῶ πάλι στὴν ἐπεξεργασία τῶν διηγημάτων του δὲν λείπει ἡ ἀνάλαφρη διάθεση νὰ φιλοσοφήσει μετὰ τίς ἀνθρώπινες ἀδυναμίας, τὴν ἀπληστία, τὴν μικρολποδοσία, τίς προλήψεις κλπ. Ἐπίσης, μᾶς δίνει σὲ ζωντανὴν περιγραφὴ στιγμιότυπα ἀπὸ τὴ τελευταία ἐξέγερση ἐναντίον τῶν Ἀγγλων στὸ νησί μας.

Τὸ ὕφος καὶ ἡ γλῶσσα τῶν διηγημάτων τοῦ Κ. Κακούλα περιβάλλονται ἀπὸ μιά διάθεση λογοτεχνικὴ καὶ τὸ ἔργο του αὐτὸ ἀποτελεῖ μιά συμβολὴ στὴν ἀνάπτυξη τοῦ Κυπριακοῦ διηγήματος.

ΙΑΚ. ΚΥΘΡΕΩΤΗΣ

**

Νικόλαος Π. Βασιλειάδης: Ἐθνομάρτυρες τοῦ Κυπριακοῦ Ἔπους, Ἀθήνα 1977 (σελίδες 250).

Ἐνα βιβλίον ποὺ μᾶς γυρίζει πίσω, σὲ

καιρούς καθαρούς, καταυασμένους από τὸ φῶς τοῦ Ἰδανικοῦ, τοῦ Χρέους καὶ τῆς Θυσίας. Γραμμένο μὲ παλμούς ἀγάπης καὶ πάθος ἀλήθειας, Ξαναζωντανεῖ μὴν εὐπρηπὴ ἐποχή,, πού, ὅ,τι κι ἂν μεσολάβησε ἀπὸ τότε, στέκεται πάντα στὴ ρίζα τῆς σημερινῆς ζωῆς μας καὶ τὴ μετρὰ μὲ τὸ ἀξεπέραστο μέτρο τῆς.

Τὸ βιβλίον τοῦ Ν. Π. Βασιλειάδη ἐκδόθηκε τὸν Μάιο τοῦ 1977 στὴ σειρά τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτὴρ». Ὁ συγγραφέας εἶναι Κύπριος, ζεῖ ἀπὸ χρόνια στὴν Ἀθήνα καὶ ἔχει διακριθεῖ γιὰ τὸ ἐπιστημονικὸ καὶ εὐρύτερα πνευματικὸ του ἔργο, μέρος ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀποκρυσταλλώθηκε καὶ σὲ ἀξιόλογα βιβλία.

Τέσσερα εἰσαγωγικὰ κεφάλαια κατατοπίζουν γιὰ τὴν ἐποχὴ, τὶς συνθήκες, τὰ ἰδανικὰ καὶ τὴν πίστη πού καθοδήγησαν τοὺς ἔθνομάρτυρες τοῦ κυπριακοῦ ἔπους, νέους στὴν πλειονότητά τους. Ἀκολουθεῖ ἡ παρουσίαση δέκα ἡρώων (Πατάτος, Δράκος, Παλληκαρίδης, Λένας, Αὐξεντίου, Σαμάρας, Πήττας, Κάρυος, Παπακυριακοῦ, Μάτσης). Ὁ συγγραφέας στήριζεται σὲ ντοκουμέντα, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα κυριότερα εἶναι τὰ κείμενα τῶν ἴδιων τῶν ἀγωνιστῶν πού βιογραφοῦνται. Τὸ βιβλίον κλείνει μὲ μὴν ἀξιολόγησιν τοῦ κυπριακοῦ ἔπους τῶν ἡμερῶν ἐκείνων.

Τὸ ἔργο αὐτὸ εἶναι γραμμένο μὲ γλαφυρότητα, αἴσθησιν τοῦ μέτρου, υπεύθυνη μελέτη καὶ παρουσίασιν τῶν στοιχείων, καὶ μπορεῖ νὰ λογαριαστῆ ἀνάμεσα στὰ καλύτερα βιβλία (λίγα δυστυχῶς) πού ἀναπλάσανε τὰ μεγάλα ἐκεῖνα χρόνια. Εἶναι ἀκόμη ἐπικαιρότατο στοὺς ὑποτονικούς, ἐθνικὰ καχεκτικούς καιρούς μας.

Ἀψυθύνεται σ' ὅλους τοὺς Ἕλληνες, πού εὐτύχησαν, σὲ τόσο πρόσφατα χρόνια, νὰ δοῦν νὰ γράφεται ἀνάμεσά τους μὴ τέτοια σελίδα ἀρετῆς. Περισσότερο ὅμως ἀψυθύνεται στὴ νεώτερη γενιὰ τῆς Κύπρου, πού, ὅπως ἡ μεταπολεμικὴ γενιὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, εἶναι — κατὰ τὸν Θεουκυδίδην — ἀπογοητευμένη, δύσπιστη, καὶ κάποτε ἀρνητικὴ ἀπέναντι στὰ ἱερά τοῦ παρελθόντος, πού δὲν εὐθύνονται καθόλου γιὰ τὶς ἀμυαλοσύνες καὶ τὰ δεινὰ πού ἀκολούθησαν. Διαβάζοντάς το οἱ νεώτεροι, θὰ ἀκουμπήσουν τὴν παλάμη τους στὸ καθαρὸ χέρι τῶν πατέρων καὶ τῶν μεγαλύτερων ἀδελφῶν τους, πού μὲ τὴν ἀγνότητα τῶν ἰδανικῶν τους, τὴ σταθερὴ τους ἐπίδιωξιν καὶ τὴ θαρραλέα μέχρι τέλους ἀντιμετώπιση τῶν κινδύνων, τοῦ ἴδιου τοῦ θανάτου, ἔχουν ἀναχθεῖ σὲ νεομάρτυρες.

Γ. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΗΣ

ΓΕΝΙΚΑ

Στὴ « Σ τ ε ρ ε ἄ Ἰ ε λ λ ἄ δ α » (ἀρ. 100) δημοσιεύεται ἀπόσπασμα ἀπὸ ποιῆμα τοῦ Λώρου Φενστεζέκ καὶ σημεῖωμα γιὰ τὸ βι-

βλίον « Ἀλπατρός » τοῦ Ρόη Παπαγγέλου. — Στὴ « Μ α κ ε δ ο ν ι κ ῆ Ζ ω ῆ » (ἀρ. 138) σχολιάζονται τὰ κυπριακὰ περιοδικὰ « Πνευματικὴ Κύπρος », « Κυπριακὸς Λόγος » καὶ « Ἡ Κύπρος τοῦ σήμερα ». — Στὴ « Σ ὑ γ χ ρ ο ν η Ἱ σ τ ο ρ ῖ α Ν ε ο ε λ λ η ν ι κ ῆ ς Λ ο γ ὄ τ ε χ ν ῖ α ς » τοῦ Δ. Κωστελλένου ὑπάρχει ἐξωριστὸ κεφάλαιον γιὰ τὴ λογοτεχνία τῆς Κύπρου. — Στὴν « Π α γ κ ὸ σ μ ι α Ἀ ν θ ο λ ο γ ῖ α Δ ι η γ ῆ μ α τ ο ς » (ἐκδ. « Αὐλός », ἐπιμέλεια: Μ. Γιαλουργάκη) περιλαμβάνονται οἱ ἐξῆς Κύπριοι: Εἰρένα Ἀδαμίδου — Ἰωαννίδου, Λουκῆς Ἀκρίτας, Ν. Κρασιδιώτης, Κ. Μόντης, Μελῆς Νικολαΐδης, Νίκος Νικολαΐδης, Γιάγκος Πιερίδης, Μαρία Ρουσαῖ, Γιώργος Φιλίππου Πιερίδης, Ἀ. Χριστοφίδης καὶ Κύπρος Χρυσάνθης. — Στὴ « Π α γ κ ὸ σ μ ι α Π ο ι η τ ῖ κ ῆ Ἀ ν θ ο λ ο γ ῖ α » (ἐκδ. « Αὐλός », ἐπιμέλεια: Δημ. Γιάκου καὶ Μ. Γιαλουργάκη) περιλαμβάνονται οἱ ἐξῆς Κύπριοι: Γλ. Ἀλιθέρσης, Τ. Ἀνθίας, Πίτσα Γαλάζη, Χρ. Γαλατόπουλος, Πυθαγόρας Δρουσιώτης, Ἄντ. Ἡλιάκης, Ἄντ. Ἰντιάνος, Πάνος Ἰωαννίδης, Μάνος Κράλης, Ν. Κρασιδιώτης, Παῦλος Κρυναῖος, Κ. Κύρρης, Σοφ. Λαζάρου, Γιάννης Λεύκης, Παῦλος Λιασιδης, Δημ. Λιπέρης, Ἄνθος Λυκαύγης, Ξ. Λυσιώτης, Βασ. Μιχαηλίδης, Νίκος Νικολαΐδης, Εὐγενία Πετρώνδα, Θεοδ. Πιερίδης, Λιλίκα Ταβερνάρη, Δημ. Χαμπουλίδης, Λ. Χατζηκώστας, Κυρ. Χαραλαμπίδης καὶ Κύπρος Χρυσάνθης.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Στερεὰ Ἑλλάς (Ἀθήνα) ἀρ. 100, 101. — Εὐθύνη (Ἀθήνα) ἀρ. 71. — Λαογραφικὴ Κύπρος (Λευκωσία) ἀρ. 21. — Τομέας (Ἀθήνα) ἀρ. 17. — Ναυτικὴ Ἑλλάς (Ἀθήνα) ἀρ. 530. Τὸ Σχολεῖο καὶ τὸ σπίτι (Ἀθήνα) ἀρ. 191. — Παρνασσός (Ἀθήνα) τ. 10', ἀρ. 3. — Ἀναηρικὸν βῆμα (Λευκωσία) ἀρ. 32. — Μακεδονικὴ Ζωὴ (Θεσσαλονικίη) ἀρ. 138. — Κασταλία (Ἀθήνα) ἀρ. 48. — Φύσις καὶ Ζωὴ (Ἀθήνα) φθιν. '77. — Οἰκογένεια καὶ Σχολεῖο (Λευκωσία) ἀρ. 38.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«ΤΑ ΘΑΜΠΑ ΜΑΤΙΑ»
ΝΕΟΣ ΤΟΜΟΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ
ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ΓΛΕΖΟΥ

«Οἱ Ἐκδόσεις τῶν Φίλων» ἔθεσαν τὶς ἡμέρες αὐτές σὲ κυκλοφορίαν ἓνα νέο τόμον διηγημάτων τοῦ διακεκριμένου πεζογράφου Πέτρου Γλέζου μὲ τίτλον «Τὰ θαμπὰ μάτια». Πρόκειται γιὰ μὴν συλλογὴν δεκαεφτά διηγημάτων πού ὅλα τους ἐξικινεῖ ἀπὸ μὴν πονεμένη

καί νοσταλγική αναπόληση τῶν περασμένων, ἀπὸ μιὰ ἀναβίωση μικρῶν περιστατικῶν τῆς καθημερινῆς ζωῆς τοῦ τόπου μας, πού ὅμως εἶναι γεμάτα ἀνθρώπινη οὐσία καὶ βαραίνουν πολὺ πάνω σὲ κάθε ἀνθρώπινη ὑπαρξη. Μ' ἐνα θαυμαστὸ συνταίριασμα εὐαισθησίας κι ἐμπειρίας, μὲ τρόπο ἀπλὸ καὶ ἄμεσο, μὲ λόγο πού κραδαίνεται ἐσωτερικά ἀπὸ βαθὺ ἀνθρώπινο πόνου, ὁ διαλεχτὸς διηγηματογράφος ἀποκαλύπτει τὰ μύχια τῶν ἡρώων του καὶ τοὺς προσεγγίζει μὲ μιὰ ἀδιόρατη, μελαγχολικὴ στοργή καὶ κατανόηση.

**

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ: ΙΣΤΟΡΙΑ

Ἡ μεγαλειώδης ἐκδοσὴ τοῦ Θουκυδίδη τοῦ οἴκου ΤΟΥΜΠΝΕΡ Λειψίας μὲ εἰσαγωγή καὶ πλούσιο κριτικὸ ὑπόμνημα ἀπὸ τὸν Ἡδὲ ἐπανεκδόθηκε σὲ φωτοτυπικὴ ἀνατύπωση ἀπὸ τὸν οἶκο ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΠΑΔΗΜΑ, Ἴμποκράτους 23 — Τηλ. 36.27.318, Ἀθήνα 143 σὲ δυὸ καλαίσθητους τόμους. Ἡ ἐκδοσὴ αὐτὴ θεωρεῖται ἡ καλύτερη στὸν κόσμου.

**

Ἀπὸ τίς ἐκδόσεις ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΠΑΔΗΜΑ ἐκυκλοφόρησε σὲ καλαίσθητο τόμο 350 σελίδων ἡ Β' ἐκδοσὴ τοῦ κλασσικοῦ ἔργου τοῦ Ἀνδρέα Καραντώνη «Πεζογράφοι καὶ Πεζογραφήματα τῆς Γενιάς τοῦ 30», συμπληρωμένη μὲ ἕξι νέες μελέτες. Ἔτσι, μὲ τὸν τόμο αὐτὸ, ὀλοκληρώνεται κριτικὰ ἡ φυσιογνωμία, τὸ μήνυμα καὶ ἡ συμβολὴ στὴν ἀνανέωση τῆς πεζογραφίας μας μιᾶς σειρᾶς πεζογράφων πού τὸ ἔργο τους ἐξακολουθεῖ νὰ ἔρχεται πρῶτο στὴν προτίμηση τοῦ μεγάλου ἀναγνωστικοῦ κοινού.

Οἱ πεζογράφοι αὐτοὶ εἶναι ὁ Στράτης Μυριβήλης, ὁ Ἥλιος Βενέζης, ὁ Κοσμάς Πολίτης, ὁ Θανάσης Πετσάλης, ὁ Παντελῆς Πρετής, ὁ Γιώργος Θεοδοκάς, ὁ Ἄγγελος Τερζάβελάκης, ὁ Μ. Καραγάτσης, ὁ Τάσος Ἀθανασιάδης, ὁ Γιάννης Μαγκλῆς, ὁ Θράσος Καστανάκης, ὁ Ἀλκιβιάδης Γιαννόπουλος, ἡ Λιλίκα Νάκου, ὁ Γιάννης Σκαρίμπας καὶ ὁ Γ. Ἄμποτ.

Ὁ Ἀνδρέας Καραντώνης, ἀναφέρεται ἐνθουσιωδῶς στὸ ἔκκλημα αὐτῆς τῆς πεζογραφικῆς γενεᾶς, τὴν παρακολουθεῖ στὴν ἐξέλιξή της, ἀναλύει διὰ μακρῶν τὰ πεζογραφήματά της ἐξάγει τὸ μήνυμα τοῦ κάθε συγγραφέα, ἐξεχωρίζει τὰ προσωπικά του στοιχεία καὶ τὸν τοποθετεῖ ἀξιολογικά καὶ στὴ νεοελληνικὴ Γραμματεία καὶ στὴν ἐποχὴ του.

Οἱ «Πεζογράφοι καὶ Πεζογραφήματα τῆς Γενιάς τοῦ 30» πρέπει νὰ διαβαστοῦν ἀπὸ κάθε φίλο τῆς λογοτεχνίας μας, εἶναι ὅμως ἰδιαίτερα χρήσιμοι στοὺς καθηγητὲς καὶ τοὺς σπουδαστὰς τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Γιῶργου Καρούζη: Μειονότητες (μὲ εἰδικὴ ἀναφορὰ στὴν Τουρκοκυπριακὴ Μειονότητα), Λευκωσία, 1977.

Γ. Ξ. Στογιαννίδης: Ἐσωτερικὴ ἐπένδυση, Θεσσαλονίκη, 1977.

Σαράντος Παυλέας: Σεισάχθεια (Α, Β, Γ), Θεσσαλονίκη, 1977.

Πέτρου Γλέζου: Τὰ θαμπὰ μάτια, Ἀθήνα, 1977.

Γ. Καραγιώργας: Οἱ γυμνοί, Ἀθήνα, 1977.

Κ. Χρυσάνθης: Ἐκλογή ἀπὸ τίς σχολιατρικὲς ἐργασίες 1943—1976, Λευκωσία, 1977.

Σταμ. Ἀποστολάκη: Ἡ μάχη τῆς Κρήτης στὸ ριζιτικό τραγούδι της, Ἀθήνα, 1977.

Σταμ. Ἀποστολάκη: Τὸ κρητικὸ διδακτικὸ ριζιτικό τραγούδι (ἀνάτ.) Ἀθήνα, 1976.

Ἄρη Πολεμίτη: Οἱ Τοῦρκοι στὴν Κύπρο, Πάφος, 1977.

Κώστα Μίσιου: Καθημερινά, Αἰγάλεω, 1977.

Κώστα Λουκάκη: Πλάγια Βήματα, Ἀθήνα, 1976.

Λεύκιος Ζαφειρίου: Ποιήματα, Λευκωσία, 1976.

Λεύκιος Ζαφειρίου: Σχεδὸν μηδίζοντες, Λευκωσία, 1977.

Ἀντρέα Καραντώνη: Πεζογράφοι καὶ πεζογραφήματα τῆς γενιάς τοῦ '30, Ἀθήνα, 1977.

Γ. Βελισσαρίου: Σκέψεις πάνω στὴ λειτουργικότητα τῆς κριτικῆς τοῦ Α. Βασιλείου, Ἀθήνα, 1977.

Ἐλ. Λασκαρίδου: Βεβήλωση Χριστιανισμοῦ τῆς Κύπρου ὑπὸ Τοῦρκων, Θεσσαλονίκη, 1977.

Ἐλ. Λασκαρίδου: Σὺλλογὴ ὁ χαμὸς τοῦ Μακαρίου, 1977.

Τάκη Βαρβιτσιώτη: Ταπεινὸς πρὸς τὴν Παρθένου Μαρία, Θεσσαλονίκη, 1977.

Ἐπιμ. Μαν. Γιαλουράκη: Παγκόσμια Ἀνθολογία Διηγήματος, «Αὐλὸς», τόμος Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ἀθήνα, 1977.

Ἐπιμ.: Δημ. Γιάκου—Μαν. Γιαλουράκη: Παγκόσμια Ποιητικὴ Ἀνθολογία, «Αὐλὸς», τομ. Α, Β, Γ, Ἀθήνα, 1977.

Γιῶργου Πετούση: Στὸν ἴσκιό τοῦ θανάτου, Λεμεσός, 1977.

Ρήνας Κατσελλῆ: Στὴν Ἐφτάλοφῃ, Λευκωσία, 1977.

Δημ. Κρόνη: Τὸ σκοτάδι, Ἀθήνα, 1977.

Γ. Μ. Πολιτάρχης: Ἀνοιχτὴ Πύλη, Ἀθήνα, 1978.

Δημοσθ. Ζαδὲ: Γιά Σμέρνες..., Ἀθήνα, 1977.

ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Θ. ΚΥΘΡΕΩΤΗ

Λεωφόρος Κυριάκου Μάτση Νο. 25Α-25Β-25Γ

Ταχ. Κιβ. 2003 - Τηλ. 46577

ΑΓΙΟΙ ΟΜΟΛΟΓΗΤΑΙ - ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ - ΕΙΣΑΓΩΓΕΙΣ

ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΥΦΑΣΜΑΤΩΝ

- Υφάσματα ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ - ΠΑΙΔΙΚΑ - ΑΝΔΡΙΚΑ
- Προμηθενται πρώτων ύλων και ύφασμάτων
διὰ βιομηχανίας ρουχισμού.

ΠΩΛΗΣΕΙΣ ΧΟΝΔΡΙΚΑΙ

Γενικοί Αντιπρόσωποι και Διανομείς τών Παγκοσμίως γνωστών
Γαλλικῶν και Γερμανικῶν Περιοδικῶν Γυναικειᾶς και Ἀνδρικήᾶς
Μόδας "ELEGANCE", "EXCLUSIV", "RENEL", "CARNET DE
MODE", "TEMA UOMO", "STILE UOMO", "FOR".

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗ

Βαρνάβας ὁ γιὸς τῆς παράκλησης	£1	(3 δολ.)
Ὁ περιπαθὴς ὁδοιπόρος	£1	(3 δολ.)
Πέρ' ἀπ' τὴν Ἑλλάδα ὁ ἥλιος	£0,750	(2 δολ.)

ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΤΔ.

Κεντρικά Γραφεία: Γρηγ. Αύξεντίου, Ταχ. Κιβ. 4537, Τηλ. 42921
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑΙ:

Καλύπτομεν ολόκληρον τὴν Κύπρον μὲ τὸ πυκνότερον
δίκτυον Συνεργατικῶν Ἐταιρειῶν καὶ Ὑποκαταστημάτων

ΕΜΠΟΡΙΚΑΙ:

Προμηθεύομεν:

95% τῶν Λιπασμάτων

98% τοῦ Πατατοσπόρου

60% τῶν Γεωργικῶν Φαρμάκων

60% τῶν Σπόρων Λαχανικῶν

τὰ ὁποῖα διανέμομεν πρὸς τοὺς ἀγρότας μέσω τοῦ
μεγάλου δικτύου τῶν Συνεργατικῶν Ἐταιρειῶν.

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑΙ:

Ἐνεργοῦμεν ἀσφαλίσεις ἐναντίον ὅλων τῶν κινδύνων,
περιλαμβανομένων πυρός, ἀτυχημάτων, θαλάσσης,
ὀχημάτων, κλοπῆς κλπ.

40 ΕΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γεωργίας
- Διὰ τὴν πρόοδον τῆς ὑπαίθρου
- Διὰ τὴν ἀνοδον τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου
τοῦ λαοῦ.

ΟΛΙΚΟΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ: 60 ἑκατομμύρια λίραι.

KEO BEER

YOUR BEER

